זון אויפגאנג — 8.25.
זון אונטערגאנג — 4.30.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

וועטער:
וואלקנדיק, מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 284. Winnipeg, Thur. Dec. 25, 1930. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. דאנערשטאג, ה׳ טבת, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

רעגירונג האָט גאַראַנטירט בענק קענען פאַרלוסטן אויף די ווייץ-פול הלוואות

פרעמיער בענעט איז איינגעגאנגען אויף דער גאראנטיע, ווערט באריכטעט

ווי די היגע "פרי פרעס" באריכטעט פון דענט, צו לייזן דאס פראבלעם פון פאר־איר אטאוועד קארעספאנדענט, האט די מערס וואס נויטיקן זיך גלייך אין דרינ־דאמיניאן רעגירונג גאראנטירט די בענק קענן פארלוסטן אויף די הלוואות וואס זיי האבן געמאכט צום ווייץ־פול, ווי עס ווערט איצט באקאנט.

לעצטן מאנטאג האט פרעמיער בענעט, נאך א באראטונג מיט די באנקירן, ארויס־גענגען די דערקלערונג, אז די רעגירונג האט אראנזשירט, די מערב קאנאדער ווייץ פול צו דארפן אראפנשאפן ווערן אויפ׳ן מארק אויף אן אומארדנונגלאכן אופן. קיין איינצלהייטן פונ׳ם אופן ווי אזוי דאס ווערט געטאן ווערן, איז אבער ביז איצט נאך ניט געווען באקאנט.

די דאזיקע ידיעה, ווי דער קארעספאנ־דענט באהויפטעט, איז געווען אן איבער־ראשונג פאר אלעמען, ווייל, ווי עס איז געווען באקאנט, איז דער קאביינעט געווען אבסאלוט קעגן אזעלכע גאראנטיעס.

עס פארבלייבט נאך פאר דער ערע־רונג, אין דער מיינונג פונ׳ם קארעספאנ־דענט, צו לייזן דאס פראבלעם פון פאר־מערס וואס נויטיקן זיך גלייך אין דרינ־גענדיקער הילף, און אויך ארויסצוהעלפן א צאל פארמערס מיט זריעה און מיט פא־שע פאר די פי איבער׳ן ווינטער. ער ווייס אבער ניט, אויב מר. בענעט פלאנעווערט צו געבן וועלכן ס׳איז הילף צו די פארמערס פון דער פעדעראלער קאסע, אויסער זיין גאראנטיע צו די באנקירן.

——(::)——

43 ארבעטער נעמען גרויסן געווינס אין ארגענטינע

בוענס איירעס, ארגענטינע, דעצ. 24. 43 אנגעשטעלטע אין א היגער דעפארט־מענט סטאר, וואס האבן בשתפות גע־קויפט א לאטעריי צעטל, האבן געוואונען דעם גרויסן געווינס אין דער יערלאכער קריסמעס לאטעריי, אויף צוויי מיליאן פעזוס, — ארום 660 טויזנט דאלאר.

די געווינער, אנגעשטעלטע אין דער לא פיעדאר סטאר, האבן פארדינט ניט מער ווי צו 100 פעזוס א חודש (ארום 33 דאלאר).

——(::)——

500 באוואפנטע באנ־דיטן צעפלינדערן דארף אין בורמא

ראנגון, בורמא, דעצ. 24.— פינף הונ־דערט באוואפנטע באנדיטן זיינען באפאלן א דארף אינ׳ם מאראוואדי דיסטריקט, האָ־בען פארטריבן די פאליציי, אונטערגע־צונדן דאס דארף און עס צעפלינדערט.

די באנדיטישע איבערפאלן פארשפרייטן זיך אין דעם בענגס און באוואפנטע פא־ליציסטן ארויסגעשיקט נעכטן קענן א באנדע האבן זיך נעמוזט צוריקציען, נאכ־דעם ווי ביי זיי איז אויסגענאנגען די אמר־ניציע. פינף פאליציסטן זיינען פארוואונ־דעט געווארן און איינער פון די איינגע־בארענע איז געטויטן געווארן אינ׳ם צר־זאמענשטויס.

מען גלויבט, אז די אומרוען זיינען אויסגעבראכן אין פראבעסט קענן די שייערן, וועלכע די באפעלקערונג קאן ניט צאלן צוליב די נידריקע פרייזן וואס זיי קריגן פאר זייערע רייז.

פאליציי אפטיילונגען און סאלדאטן אונטערצודריקן די אומרוען זיינען ארויס־געשיקט געווארן פון ראנגון.

——(::)——

סטאטוס פון אידן אין אלזשיר און מאראקא דיסקוטירט אין פראנצויזישן פארלאמענט

פאריז, דעצ. 24 (איטא). — דער סטאטוס פון אידן אין צוויי פראנצויזי־שע קאלאניעס אין אפריקע איז נעכטן דיסקוטירט געווארן אין דעם פראנצויזי־שען פארלאמענט. די סאציאליסטישע דע פוטאטן, פאול פאור און מ. פעווריע, האָ־בען אויפגעהויבן די פראגע פון אנטיס־מיטישע אינציידענטן אין אראן, די צוויי־טע גרעסטע שטאט אלזשיר, און פראפע־סאר וואליד האט אנגעפרעגט ווען דער קאמפיציטרער געטעצלאכער לאגע פון די אידן אין מאראקא.

די דעפוטאטן פאור און פעווריע האבן געפרעגט פארוואס די רעגירונג דערלאוט די "אומפארשטענדלאכע שטעלונג און פראוואקאציע צו גאלטאט און מארד מצד דעפוטאט דר. מאל. מעיאר פון אראן". זיי האבן אנגעוויזן, אז דר. מאל, א פאר־טרעטער פון אלזשיר אין פארלאמענט, פירט אן א ביטערע אנטיסעמיטישע אנ־טאציע, יעדער מאל וואס ער קומט צור־ריק פון פאריז קיין אלזשיר. אין אראן געפינען זיך ארום 25,000 אידן אין א באפעלקערונג פון 150,000.

פראפעסאר וואליד האט אין פארלא־מענט אויפגעהויבן די פראגע פון דער געוועלדאכער לאגע פון די אידן אין מאר־אקא און ער האט אנגעוויזן, אז אידן זיינען דארט אונטערגעוואָרפן אונטער די מוסולמאנישע געזעצן און זיינען הינטערשטעלק און אומגערעכט. ער האט אויף באדויערט וואס די דיפלאמאטישע באציאונגען צווישן דעם סולטאן פון מאר־אקא און פראנקרייך שטערן די מאר־קאנער אידן צו ווערן פראנצויזישע בירגער.

——(::)——

לאָרד מעלטשעט איז ערנסט קראַנק

לאנדאן־דעצ. 24. — לארד מעלטשעט, וועלכער איז שוין פא רעלאכע וואכן קראנק אויף פלעבעיטיס, פילט זיך היינט באזונדערס שלעכט. זיין לאנג פאראור־זאכט זארג אין די נאענטע קרייזן. ער ליגט אין זיין היים אין לאנדאן.

עפנט דאָ אָפּיס

דר. דזשאַרדזש שאַפּירא

נאך צוויי יאר פראקטיק אויסער ווייני־פעג און א ליינגערן ספעציעלן שטודיום אין אויסלאנד, האט דר. שאפירא באַ־שלאסן צו באזעצן זיך אין ווייניפעג, ווו א ספעציאליסט אין קינדער קראנקהייטן.

דר. שאפירא האט גראדואירט פון מאנ־טאנא אונ׳ווערסיטעט אין 1920 און איז געווען אינטערן אין דזשענעראל האספי־טאל. האט פראקטיצירט ביז ענדע 1928 אין פרייליט, סאסק. און פאר די לעצטע 3 יאר האט ער אונטערגענומען א פאסט גראדואיט קורס אין די גרעסערע שפי־טאלן פון לאנדאן, פילאדעלפיע און שי־קאגא און באזוכט די אינטערעסאנטסטע אינסטיטוטן פון האלאנד בעלגיע, דייטשלאנד, פראנקרייך, שווייץ און איטאליע.

נאך זיין צוריקקומען אין אמעריקע, ענדע 1928, האט דר. שאפירא שטודירט א יאר אין פענסילוויינער אוניווערס־טעט, און א דאנק זיין גוטער ארבעט איז ער באשטימט געווארן ווי איינער פון די דאקטוירים אין דעם שפיטאל פאר קינ־דער אין פילאדעלפיע, וואו ער איז גע־בליבן פאר א יאר און א האלב אונטער דער פערזענלאכער מיטארבעטערשאפט פון דר. דזשאזעף ברענעמאן, איינער פון די באריומטסטע פראפעסארן פון פעדי־אטריקס.

דר. שאפירא איז א וואריטער איר. טע־טיק אין געזעלשאפטלאכער ארבעט; מיט־גליד פון דער בני־ברית, די מייסאנס, ציו־ניסטישער ארגאניזאציע און א. וו.

ד״ר. איינשטיין נעמט אָן פּאָסטן אין אַקספאָרד אוניווערסיטעט

לאנדאן, דעצ. 24.— פראפעסאר איינ־שטיין האט אנגענומען די איינלאדונג פון דעם וויצע־טשענסלאר פון אקספארדער אוניווערסיטעט צו זיין דער "רהאוד" לעק־טאר פאר׳ן יאר 1931. דאס איז צום ער־שטען מאל פון מלחמה אן, אז א וויסנ־שאפטסמאן פון דייטשלאנד זאל איינגע־לאדן ווערן ווי א רהאוד סקאלערשיפ לע־רער.

די באשטימונג וועט מיינען, אז דר. איינשטיין וועט דארפן פארבריינגען דעם קומענדיקן זומער אין אקספארד. אזן ער וועט אפשר פארן אהין דירעקט פון אמע־ריקע.

רעדאַקטאָר פון "מייל ענד עמ־פּייר" טויט

טאראנטאָ, דעצ. 24. — קלאור א. סי. דזשענינגס, הויפט רעדאקטאר פון די "מעיל ענד עמפ׳ייער" טאראנטאָ, פרי־מארגן צייטונג, איז פלוצלונג געשטארבן אין זיין היים, מאנטאג ביינאכט.

דער פארשטארבענער האט פארלאזט זיין אפיס נאך זעקס אויינגער פארנאכט. קומענדיק אהיים האט ער זיך באקלאגט אויף ווייטיקן אין זיין ברוסט. ער האט זיך באלד אריינגעלייגט אין בעט, און איידער א דאקטאר איז געקומען צו אים איז ער געשטארבן.

דער פארשטארבענער איז געווען איי־נער פון די אנגעזעענסטע זשורנאליסטן אין קאנאדע. ער איז געווען א מיטגליד פון דעם עדיטאריעל סטעף פאר 38 יאר, און 29 יאר אז ער געווען רעדאק־טאר.

גנבים וועקן אויף היגן איינוואוינער פון שלאָף צו באַרויבן אים

דוש. וואטסאן, 187 קעמברידזש סט., איז זייער אויף אן אומהעפלאכן אופן ארויסגעשלעפט געווארן פון זיין בעט וואו ער איז געשמאק געשלאפן נעכטן פאר־טאג.

ווען ער האט געעפנט די אויגן, האט ער דערזעען פאר זיך צוויי אומבאקאנטע פארשוינען, וואס האבן אים געהייסן גלייך ארויס פון בעט און דערלאנגען אים די מזומנים. דאס איז ארויסגענומען $30 פון זיינע הויזן־קעשענען און נאך ארום $20 פון א שופלאד אין שלאף־צימער.

אויסער דעם האבן זיי נאך פריער געפר־נען א ביישל מיט $10 אין קיך. פארזענע־דיק דארט א גרעסערע סומע וואס אין גע־לעגן באהאלטן אין אן אנדער ארט.

די גנבים וואלטן אפשר געמאכט א מער גרינדלאכן "דושאב", ווען דאָ מישט זיך ניט אריין מרס. וואטסאן, וועלכע איז געשלאפן אין איר צימער. זי האט דער הערט פארדעטיקטע שטימען און האט נעמאכט קולות. די גנבים האבן נעמאכט פליטה, אן מר. אן מרס. וואטסאן האבן דערנאך געהערט ווי זיי זיינען אפגעפאר־ן אויף אן אוטאמאביל.

פּראָמינענטסטע מענער פון שפּאַניע פאַרבריינגען דעם קריסמעס הינטער די גראַטעס

מאדריד, שפאניע, דעצ. 24.— די פראָ־מינענטסטע מענער פון שפאניע, — שריי־בער, וויסנשאפטלייט, כלל טוער, איב־זשענערן, אדוואקאטן און פאליטיקער פאר־טורמעס.

דאס זיינען אלץ רעפובליקאנער פירער, וואס זיינען ארעסטירט געווארן פאר זיי־ער באטייליקונג אין די לעצטע אויפשטאנ־דען קעגן דער מאנארכיע. די שפאנישע טורמעס זיינען איצט איבערגעפאלט מיט איבער צען טויזנט רעפובליקאנער, און די רעגירונג ווייס ניט וואס צו טאן מיט די ארעסטאנטן, א סך פון וועלכע קומען אליין און ניבן זיך אן פאר רעוואלוציאָ־נערן. אין סאליד׳אריטעט מיט זייערע ארעסטירטע פירער.

צווישן די ארעסטאנטן זיינען דא אזעלי־כע, ווי ניסעטא אלקאלא זאמארא, וועלי־כער איז געווען פראקלאמירט געווארן פרעזידענט פון שפאניע, און דער ברודער פון פירשט פון קאורא, וועלכער איז א מיניסטער אין בערעגנווערס קאבינעט.

די רעגירונג באציט זיך זייער מילד צו די ארעסטירטע פירער, ווייל זי האט מר־א פאר זיי. לכבוד קריסמעס קריגן זיי פארשיידענע פרייהייטן אין די גרעניצן פון די טורמע געזעצן.

פאָליאָק וואָס האָט דער־הרג׳עט אידן פאַר ריידן אידיש קריגט שווערע שטראָף

ווארשע, דעצ. 24. (איטא). — דער פאליאק אנטאן קאוואלטשיק, וועלכער האט מיט זעקס מאנאטן צוריק דער־הר־ג׳ט דעם אידן, ישראל שפרייזרען פאר ריידן אידיש אין נאס, אין דא פאראור־טיילט געווארן צו אכט יאר טורמע.

קאוואלטשיק האט דערקלערט אז שפריי־רען האט גערעדט אידיש זייער הויך און דאס האט אים באליידיקט זיינע פויי־לישע אויערן.

אַנב - אַזרחאַ

פון מארק

אן אינטערוויו מיט סאנטא קלאוז

אזוי ווי סאנטא קלאוז איז היינט זייער א פראמינענטע פרזאן, האבן מיר באַ־שלאסן צו אינטערוויואירן אים און אויס־הערן זיינע מיינונגען ווגען די ברענענדי־קע פראגן פון טאג.

איך האב זיך צוגעאיילט פארפרי. איך האב געוואלט אריינכאפן, איידער דער אלטער וועט נאך א נאכט שווערער אר־בעט פון קריכן איבער די קוימענס איינ־שלאפן.

איך האב פארטאג נאך געכאפט אונ־זער רעדאקציאנעלן עראפלאן, און איידער איך האב נאך צייט געהאט ארומקוקן זיך, האט ער מיך שוין געבראכט צום אייז פאלאץ אויפ׳ן נארד־פאל.

די הירשן זיינען שוין געווען אויסגע־שפאנטע. דער אלטער איז געווען אין קיך און האָ טזיך געגרייט פרישטיק, — זיין פלונית׳טע איז נאך געלעגן אין איר בעט און אויסגערוט אירע אלטע ביינער.

סימנים פון מידקייט זיינען געלעגן אויף זיין אלטן פנים. ס׳איז געווען קאנ־טיק, אז די ארבעט איז ניט פאר זיינע יארן, און אז ס׳איז שוין בכלל אים ניט פיל געבליבן צו לעבן אויף דער וועלט... ער איז געווען באמת צופרידן צו זעען א לעבעדיקן מענטן פאר די אויגן. ווי אלע גוטמוטיקע אלטעטשקע איז ער צופרידן, ווען ער האט מיט וועמען אויסצוריידן א ווארט.

— א. א גוט קריסמעס אויף אייך . . . גוט וואס איר זייט אונטערגעקומען, — ס׳איז דא אזוי אומעטיק. ניטא מיט וועמ־מען א ווארט אויסצורייד. סיידן מיט דער אלטער, איז זי זייער נערוועז פון שטענ־דיקער זארג וואס געשעפטן ווערן אלץ ערגער און די כוחות נייען אויס.

— טע, טע, טע, ניטא אמאיקע יארן, —באקלאגט ער זיך ווייטער, — עס שטעכט אין די זייטן, די פיס צערדייט פון רומאטעס און אט דא׳א - - - זייגט ער אויפ׳ן הארצן און צעהוסט זיך.

— אזן דארפן דארף מען אלץ טערי ר. וועלט ווערט אלץ קליגער און די פארע־רונגען גרעסער. מיל׳א, פאר די קבצנים קאן איך נאך איינקויפן זיך מיט שמאטעס ביי וואוליוואירטס, — ביי זיי איז דאס אויף א סחורה. אבער די נגידים, ניט פאר גאט אויסגערעכט, זיינען גרויסע חזירים. זייערע קינדער מוזן האבן פונ׳ם בעסטן. אזא שווער יאר׳ דאכט זיך, און פאר זיי איז קיין תירוצים ניטא. איך האב דאס יאר פון מיין ליסט צעמוזט אויסשניידן אינגאנצן די מייסטע קבצנים, כדי צו־פרידן שטעלן די נגידים. מיט זיי, ווייסט איר דאך, איז ניט כדאי אנצוהויבן זיך,— אז זיי הערן אויף גלויבן אין מיר, בין איך אין דער ערד מיט די ביינער . . .

אבער דא שלאג איך אים איבער. איך דערצייל אים, אז איך פארטרעט א אידי־שע צייטונג, און איך וויל אים אינטער־וויואירן.

— א׳ איר זאגט א אידישע צייטונג ? זייער פיין. א וואוישנע פאלק, די אידן. דאס האבן זיי דאך אונז נעגעבן אייבראַ־האם, אייזעק און דזשייקאב, און מאזעס, און די פראפעטן.

— יא, מיינע בעסטע גוטע פריינט־האב איך צווישן אידן. פיינע, איידעלע מענשן. ראבייס, פרעזידענטן פון סינא־גאגן. זיי נעמען מיך אויף זייער פיין יעדן יאר. זייערע קריסמעס ביימעער זיינען די פיינסטע. הלואי אויף די קריסטן בעזאגט געווארן! אוי׳ היינטיקע קריסטן, ס׳שטיינט געזאגט . . .

איך זע א״ר צעפארט זיך ווידער. איך שלאג אים פרפאר איבער ווידער אמאל און טרעט צו צום סאמע ענין.

— וואס איז אייער מיינונג, מר. סאנ־טא קלאוז, וועגן דער וויכטיקסטער פראַ־גע אויפ׳ן סדר־היום, וועגן אונזער בשר־כשר סכסוך !

— אוי, מיין טייערינקער, איך בעט אויך, לאזט מיך כאטש צו רו מיט דער דאזיקער פראגע. ס׳איז א צו ערנסטער ענין פאר מיר. זאל איך חלילה איסריידן א גוט ווארט פאר׳ן דער־הערה, ווען דער שטאד־קאמיטעט מיך אריינלייגן אין חרם. זאל איך פארקערט, ארויסכאפן זיך מיט א ווארט לטובת דעם שטאט קאמיטעט, וועט זיך טאן חושך מצד דעם ער־הערה. זאל איך גאר פארבלייבן ניטראל, וועלן מיך ביידע דערקלערן פאר א פארקויפטער נשמה. און צו מיין געשעפט פאסט מיר מיט קיינעם ניט איינרייסן זיך, — איר ווייסט דאך : פריידן, גוטער ווילן, ווי זאגט איר דארטן . . .

— נו, און וואס דייגקט איר וועגן פא־לעסטינע ?

— א, פאלעסטיין ? א פיינע לאגע. ס׳איז דארטן גאר אביסל צו ווארים פאר מיר. איך מוז דארטן איבערשפאנען די הירשן אין א וואגן, — און א וואגן, ניט פאר אייך נעראכט, עצטרייסלט מיר ביי־נע אלטע ביינער.

— און וואס איז אייער מיינונג וועגן אידישע און העברייאיש ?

— א, פיינע שפראכן. און מיין מיינונג איז, אז פון די ביידע שפראכן איז ענג־ליש די בעסטע. דאס איז אגב ניט מיין איינענע־מיינונג, — איך האב דאס גע־הערט פון מיינע אידישע גוטע פריינט.

און וואס וועגן רוסלאנד ?

— א, די באלשעוויקי, מיינט איר ? א ביטערער עסק. דארטן בין איך גאר קאנטר־רעוואלוציע. איך האב דארטן גע־האט גרויסע צרות, — נעמוזט גנב׳ענען זיך, די נע. פע. או. זאל מיך ניט פאקן. כאפן זיי מיך אין זייערע הענט, בין איך קאפוט . . .

דער אלטער איז געזעסן אין זיין ווייכן פאטעל. זיינע מידע אויגן האבן זיך אנ־נעהויבן קלעפן.

איך האב אים אפגעזאגט א גוטן קריס־מעס און האב אים געלאזן צו רו.

איך בין אוועק מיט׳ן געפיל, אז, ווער־ווייס, אויב איך וועל אים גאר איבערראיאר קאנען געפינען אין זיין אייז פאלאץ אים צו אינטערוויואירן . . .

צוריקגעקערט זיך קיין קאנאדע

לופט פּאָסט צווישן וועסט און איסט דורך די שטאטן

אטאוואַ, אנט., דעצ. 24.— דער פאסט־מאסטער דזשענעראל האט נאך פארהאנ־דלונגען מיט׳ן אמעריקאנער פאסט־אפיס דעפארטמענט גוטגעהייסן דעם פלאן פון פאסט פארבינדונג צווישן טאראנטא און ווינניפעג דורך די שטאטן, וואס וועט פאר־שנעלערן דעם פאסט־אויסטויש צווישן די צוויי פונקטן אויף צוויי טעג.

לויט דעם אנגענומענעם פלאן וועלן פאסט עראפלאנען פארבינדן מיט טעגלא־כער באדינונג ווינניפעג און סט. פאול, און פון דארטן דורך דעטראיט מיט טאראנטא.

——(::)——

נאצ פּרעסע קעגן שטערנס באַ־שטימונג אַלס געהילף מינים־טער אין נייעם פראַנצויזישן קאַבינעט

פאריז, דעצ. 20 (איטא).— לויט א מעלדונג איז די נעכטיקע אוונט צייטונ־גען, וועט דער איר ישאק שטערן וואר־שיינלאך באשטימט ווערן אלס געהילף־מיניסטער פון קריג און פלאט.

די נאציאנאליסטישע צייטונגען זיינען ארויסגעקומען מיט א שטורעם פון פרא־טעסטן קעגן דער דאזיקער מעגלאכער באַ־שטימונג. די צייטונגען וויזן אז, אז שטע־רן איז געבוירן געווארן אין דייטשלאנד אין 1882 און איז געווארן א פראנצויזי־שער בירגער אין 1902. די צייטונגען זאגן, אז לויט דעם דייטשן "דעלברוק געזעץ" פארבלייבט איינער א דייטשער בירגער אפילו אויב ער ווערט נאטוראליזירט אין אן אנדער לאנד. די צייטונגען באצייכענען דערפאר שטערנ׳ען אלס "באהאלטענער דייטש".

פינף אַלדערמען צעזעגענען זיך מיט דעם סיטי קאונסיל

פינף פון וויניפענער אכצן אלדערמען האבן זיך אויף דער לעצטער זיצונג פונ׳ם סיטי קאונסיל צעזעגנט מיט זייערע חברים אין מיט׳ן סיטי קאונסיל, — איינציק פון זיי אפשר אויף אלעמאל.

דאס זיינען געווען די דורכגעפאלענע אדער "ניט געלאפענע" פינף אלדערמען: באיד, וועלכער האט פארבראכט 10 יאר אין סיטי קאונסיל; ליטש, 8 יאר; קאַ־ליסניק, 4 יאר; פאלמער, 3 יאר, און לאוו, 2 יאר.

דער סיטי קאונסיל האט אנגענומען א רעזאלוציע וואס באראנקט די צוריקגע־צויגענע אלדערמען פאר זייערע לייסטונ־גען צו דער שטאט. זיי האבן געענטפערט, דזענענדריק זיך מיט׳ן סיטי קאונסיל.

ליטש האט דערקלערט, אז ער האט מער ניט געקאנט ארויסשטעלן זיין קאנדידא־טור דאס יאר, ווייל ער איז צופיל פאר־נומען מיט זיינע איינענע געשעפטן. קאַ־ליסניק האט געזאגט, אז ער האט דער־ווארט צו קומען צוריק אין סיטי קאונסיל, און ער האפט, אז א צווייטן מאל וועט ער וועט דערווייל ווערן, וועט ער "האבן ווער עס זאל שטיצן זיינע פארשלאגן".

באיד, פאלמער און לאו האבן אויך אפ־געזאגט זייער "זיי־נעזוגט", ווען דאָ אלע אזוי אועק מאכנדיק פלאץ פאר זיי־ערע דזענייכע נאכפאלגער, וואס וועלן פארגעזען זייערע פלעצער אינ׳ם סיטי־קאונסיל נאך דעם ערשטן יאנווארן.

פאר די לעצטע . . .

עפלאכע מאנאטן דרוקן מיר באזונדערע אפטיילונגען פאר די גרעסערע אידישע צענטרען אין מערב קאנאדע. די דאזיקע אפטיילונגען ווערן געדרוקט לויט דעם פאלגענדן סדר: מאנטאג—דענסטאג—פאלקארי; מיטוואך — דאנערשטאג — פאסקאטון.

היינט — סאסקאטון אפטיילונג

די דאזיקע אפטיילונגען זיינען מעגלאך א דאנק די לאקאלע אדרוואר־טייזערס, וועלכע באטן אייך אן זייערע דינסטן אדער זייערע סחורות, דורך "דאס אידישע וואָרט". מיר בעטן דערפאר אונזערע לעזער, זיי זאלן זיך ווענדן צו די דאזיקע אדוואערטייזער אזוי אפט ווי נאר מעגלאך, און טאקע דערמאנען זיי, אז איר האט זייערע אנאנסן געלעזן אין אונזער צייטונג. דאס וועט זיי דערמוטיקן ווייטער צו אדוואערטייזן — און אזוי ארום העלפן ארגיסגעבן און פארגרעסערן

"דאס אידישע וואָרט"

ציון קאונסיל פאַרהאַנדלט די פראַגע פונ׳ם קאָנגרעס

אויף א זיצונג פונ׳ם ציון קאונסיל, אינטער דער פארזיצערשאפט פון מ. העפ־נער, די וואר, איז באטראכט געווארן די פראגע פונ׳ם קומענדיקן ציוניסטישן קאנ־גרעס, וואס דארף פארקומען אין קארלס־באד אין פעברואר. א קאמיטעט איז באַ־שטימט געווארן מיטצוארבעטן מיט די באטרעפנדיקע קאמיטעטן פון די צעירי־אן פעדעראציע שקלים פארקויף.

דער באריכט פונ׳ם "ראל קאל" פאר׳ן נאציאנאל פאנד האט געלויטעט, אז די מייסטע אידן צו וועמען מען ווענדעט זיך רופן זיך אפ. אין דעם קאמפיין באטייליקן זיך די ציוניסטן, צעירי ציון, ספארטינג־דזשודיענס, פועלי־ציון פרוען און חבר־נים. אנדערע ארגאניזאציעס זיינען אויפ־געפאדערט געווארן צו צו שטעלן מיטאר־בעטער צו פארענדיקן די אונטערנעמונג, עס איז באשלאסן געווארן פארצוזעצן די ארבעט בכלל מער ענערגיש.

דער קאונסיל פלאנעוועט צו ברייננען אהער אינגיכן א פראמינענטן ציוניסטישן זשורנאליסט און לעקטאר פאר אייניקע לעקציעס. מער איינצלהייטן וועגן דעם וועלן שפעטער אנאנסירט ווערן.

קינדער רעטן זיך פון שול שריפה אין האַרטני

לערער פירן ארויס די קינדער אין אָרדענונג פון ברענענדיקער שול אין מאָניטאָבער שטעטל

הארטני, מאנ., דעצ. 24. — 150 קינ־דער זיינען גערעטעוועט געווארן א דאנק א צייטמעסיקער וואַרנונג. ווען א שריפה איז אויסגעבראכן אין דער היגער צוויי־ר שטאקיקער שול בעבידער.

מיט מעקסילאן, איינע פון די לערערס, איז געווען די ערשטע צו באמערקן דעם רויך און די פלאמען. זי האט גלייך גע־קלונגען דעם פייער אלארם און האט גע־טאלדן דעם פייער דעפארטמענט פון שטעטל.

זי האט דאן ארויסגעפירט אירע איינע־נע קינדער, ארום 30 אין צאל, די קלענ־סטע קינדער אין דער היגער צוויי־ר שטאקיקער שול, און דערנאך האט זי זיי געהאלפן די איבעריקע לערער ארויס־צופירן זייערע קלאסן. באטש יו פלאמען האבן שוין געבושעוועט, איז אלץ דורכגע־פירט געווארן אין פולסטער אָרדענונג, עס איז אויסגעשידן געווארן א פאניק, און דערמיט אויך מעגלאכע קרבנות.

מיט דער הילף פון די צוזאמענגעלא־פענע ביכער פון שטעטל איז עס צעלונ־גען אויצולעשן דער שריפה. דער שאדן איז הויפּטזעכלאך געווען צו די מעבל און די ביכער.

די אורזאך פון דער שריפה איז קאנ־טיק געווען אן איבערגעהייצטער אויוון.

רעזאָלוציע פון שטאָט פאַרניכ־טעט פון ערדציטערניש

סאלטא, ארגענטינע, דעצ. 24. — דאס שטעטל פאסא, איז דא היינט באריכטעט געווארן, איז חרוב געווארן פון אן ערד־ציטערניש. הילף עקספעדיציעס ווערן פון דאנען אויסגעשיקט אין אילענש.

די ערדציטערניש האט זיך אויף גע־פילט דא אין סאלטא, און די באפעלקערונג איז דא אריינגעפאלן אין א פאניק.

עקספּלאָזיע אין אַרטיל־לעריע

לאנדאן, דעצ. 24. — אין א אנגעזעענער אפטיילונג פון מ. העפ־נער, די וואר, איז באטראכט געווארן די פראגע פונ׳ם קומענדיקן ציוניסטישן קאנ־גרעס, וואס דארף פארקומען אין קארלס־באד אין פעברואר. א קאמיטעט איז באַ־שטימט געווארן מיטצוארבעטן מיט די באטרעפנדיקע קאמיטעטן פון די צעירי־אן פעדעראציע שקלים פארקויף.

דער באריכט פונ׳ם "ראל קאל" פאר׳ן נאציאנאל פאנד האט געלויטעט, אז די מייסטע אידן צו וועמען מען ווענדעט זיך

פאַרלאַנגט אַ פראַגע

עס קאן נעבן די בעסט רע־עקספיריענס אין רושע־ביזנעס זוכט א פאזישאן אין פאקטאָרי. באזויט 4 שפראכן. קאן נעבן די בעסט רע־עקספיריענס. זיך ווענדן צו ווארט באקס 3443.

אידישע וואָרט״

טעלעפאן וועט אונז דער־נען אין נעצייטלעך סעקונדן טעלעפאנירט

52 213

ער״ וועט דערשיינען אין דער לביקער אויסגאבע

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די אידישע קאָלאָניזאַציע אין קרים

ווי ס'איז צו זעקן פון די פלעגער פונ'ם קאָמזעט פאר דער צוקונפט, ווי אויך פון מעטיקיסן פון דער קערפערשאפט פאר דעם לעצטן יאר, איז די סאָוועט רעגירונג אנטשלאָסן אויף ווייטער צו קאָנצענטרירן די אידישע קאָלאָניזאַציע הויפּטזאכלאך אין קרים. ביראָבידזשאן, וואָס האָט מיט עטלאכע יאר צוריק אויסגעזעען צו זיין אן ערנסטע קאָנקורענץ פאר דער קרים־מער קאָלאָניזאַציע, פארנעמט איצט מער ניט קיין באזונדערס וויכטיקן אָרט אין די אידישע קאָלאָניזאַציע פלענער.

עס זיינען דאָ זוארשיינלאך א צאָל פארשיידענע אורזאכן פארוואָס קרים איז צוריק געוואָרן דער הויפּט צענטער פון אידישער קאָלאָניזאַציע אנשטאט ביראָ־בידזשאן. ערשטנס, זיינען אין ביראָ־בידזשאן געמאכט גע־וואָרן גרויסע פעלערן אין דורכפאל, און די מייסטע איבערוואנדערער זיינען זיך פון דאָרטן צעלאָפן, וואָס האָט געמאכט זייער שווער די אַרבעט צו ווערבירן נייע איבערוואנדערער. — ווי שלעכט ס'איז די לאגע אין די שטעט לאך, וויין אָבער די אידן פון דאָרטן נים פאָרן קיין ביראָ־בידזשאן. צווייטנס, איז די ביראָ־בידזשאנער קאָלאָניזאַציע פארבונדן מיט קאָלאָסאלע אייסגאבן פאר דער רעגירונג, און פאקטיש ווערט זי נים געשטיצט פון קיין כאָ־דייטנדיקע אויסלענדישע קערפערשאפטן, — בעת די קאָלאָניזאַציע אין קרים קאָסט אן א פארגלייך ביליקער אין זי ווערט געשטיצט מיט באָ־דייטנדיקע געלט מיטלען פון דער ארגאָניזאַציע.

דאָס לעצטע איז, נאָטירלאך, פון גרויס באדייטונג פאר דער סאָוועט רעגירונג. ווי וויכטיק עס זאָל נים זיין פאר איר די אנטוויקלונג אין אויפבוי פון ביראָ־בידזשאן פונ'ם פאָליטישן שטאנדפונקט, איז אָבער פאר איר פון גרעסערער באלדיקער וויכטיקייט די איינגאָרדענונג פון וואָס א גרעסערער צאָל אידן און דערביי דער באלדיקער פארגרעסערונג פון דער ברויט פראָ־דוקציע אין לאנד.

וואָס איז שייך די שטעטלדיקע אידן, וועלן זיי זיכער מיט א סך מער חשק פאָרן קיין קרים. — ווייל ס'איז נאָענום, ווייל ס'איז שוין דאָרטן דאָ א אידישער ישוב, ווייל זיי קריגן דאָ די שטיצע פון אגראָ־דזשאָינט און ווייל זיי זיינען דאָ מער געזיכערט קעגן דער זעלבסטהערשאפט פון די קאָ־מוניסטישע טשינאָוניקעס, וואָס האָבן פאראורזאכט א היבש ביסל צרות צו די אידישע איבערוואנדערער אין ביראָ־בידזשאן.

כאָטש בנוגע ביראָ־בידזשאן איז ארויסגעשטעלט געוואָרן דער לאָ־זונג פון א אידישער סאָוועטישער רעפּובליק, און בנוגע קרים נים. איז דער דאָזיקער אונטערשייד נים וויכטיק. ער איז לכתחילה ארויסגעשטעלט גע־וואָרן בנוגע ביראָ־בידזשאן דערפאר, ווייל די איבערוואנדערונג אהין האָט געפאָדערט גרויסע קרבנות. און ס'איז נוסיך געווען א לאָזונג וואָס זאָל דערוואָרימען די אידישע מאסן און באזונען זיי צו ברייננען די דאָזיקע קרבנות. איצט, זעט עס אויס, איז דער לאזונג פון א אידישער רעפּובליק אפגעלייגט געוואָרן אן א זייט, אויב ער איז נאָך איינגאנצן נים אויפגעגעבן געוואָרן.

פאקטיש איז אָבער דער לאָזונג נים וויכטיק. זאָל זיך א גרויסער קאָמפּאקטער אידישער ישוב אנטוויקלען אין קרים, אָדער ערגעץ אנדערש וואו, וועט ער במילא סוף־כל־סוף קריגן די באשריינקטע אוטאָנאָמע רעכט, אין די ערגעץ פון דער סאָוועטישער קאָנסטיטוציע, וואָס עס קריגן אנדערע נאציאָנאלישע־מען וואָס וואוינען קאָמפּאקט אין פארשיידענע טיילן פונ'ם סאָ־וועטן פארבאנד.

און פונ'ם שטאנדפונקט פון קאָמפּאקטער קאָלאָניזאַציע איז קרים לכל הדעות א מער ווינשנסווערטער פלאץ. ווי דאָס וויטע און ווילדע ביראָ־בידזשאן, ס'איז דאָ א מילדערער קלימאט און די געאָגראפישע לאגע בכלל איז דאָ זייער א גינסטיקע. — נאָענט צו די קאָמפּאקטע אידישע ישובים און אויך אין נאָענטער באריורונג מיט דער ציווילזירטער איראָפּייאישער וועלט, אין וועלכער דער אידן זיך פאר לאנגע דורות איינגעלעבט.

און פלאץ איז נאָך דאָ אין קרים פאר צענדליקער טויזנטער אידישע קאָלאָניסטן משפחות. — אזוי איז אמווייניקסטנס פארזיכערט געוואָרן ביי דער נאָר־וואָס אָפּגעהאלטענער אזעט קאָנפערענץ אין מאָסקווע פון אָנהייב־גער פון קרימער קאָלאָניזאַציע. אבר איז ביי דער זעלבער קאָנפערענץ אויך אָנגעצייכנט געוואָרן אויף די ריזיקע אינדוסטריעלע מעגלאכקייטן אין קרים. וואָס קאָנען העלפן פיל צו קאָנצענטרירן דאָרטן א גרויסן אידישן קבוץ.

עס זיינען דאָ נאָך אויך אין קרים אין רעזערוו די סיוואשער זומפּן, וואָס קאָנען פארוואנדלט ווערן אין זייער פרוכטבארן באָדן ווען זיי זאָלן אמעליאָרירט ווערן. דאָס איז פארבונדן מיט גרויסע אויסגאבן, אָבער דאָס וועט אלץ קאָסטן ווייניקער ווי די ביראָ־בידזשאנער קאָלאָניזאַציע, און קאָן עפענען נייע גרויסע שטחים פאר א קאָמפּאקטער אידישער קאָלאָניזאַציע.

ווי מיר וואָלטן נים געוואָלט זעען דעם דערפאָלג פון דער אידישער קאָלאָניזאַציע אין ביראָ־בידזשאן, באגרייפן מיר אָבער, אז דער פארלוסט פון ביראָ־בידזשאן איז ביי איצטיקן מאָמענט א געווינס פאר קרים. — און עס איז געווען אלעמאָל אונזער מיינונג, אז קרים איז דער ווינשנסווערטס־טער פלאץ פאר אידישער קאָמפּאקטער קאָלאָניזאַציע אין סאָוועטן פארבאנד.

"פרידן און גוטער ווילן"

"יעזוס איז נים געווען קיין פאסיפיסט. פארקערט. דער קריין איז א צייכן פון מלחמה. פון אומ'ברחמנות'דיקן קאמף. ווער עס זאָגט אז יעזוס איז געווען א ווייכער, צעקראָכענער פאסיפיסט, דער פארשווערט דעם קריסטלאכן גלויבן און לעסטערט קריסטוסן. אזא מענש האָט נים קיין רעכט צו פייערן קריסטמעס".

אָט די דערקלערונג איז די טעג געמאכט געוואָרן פון א קריסטלאכן גלח אין דייטשלאנד, אין א היטלעריסטישער ציישונג. דאָס איז א גלח'ס א באגריסונג צום דייטשן פאָלק לכבוד דעם יום־טוב פון פרידן און גוטן ווילן! וואָס יעזוס איז געווען, — אייב ער איז בכלל געווען, — איז א ייניקע היסטאָריקער געשעלט אין ספק. — איז נים אזוי ווייכטיק. ווייכטיק איז ווי ער ווערט אויסגעטייטשט פון דער קריסטלאכער וועלט, וואָס גלויבט אין אים.

און די קריסטלאכע וועלט האָט באמת אין קריסטוסעס נאָמען פאר־נאָמען ים בלוט. און אויף אזויפיל איז דער היטלעריסטישער גלח געוועסן.

דאָס בלוט וואָלט אלצאיינס פארגאָסן געוואָרן, ווען דער קריין סימ־באָל וואָלט אפילו קיינמאָל אויף דער וועלט נים געווען. די בלוט־פארגיסונג איז נים קיין פועל־יוצא פון איין אמונה אָדער א צווייטער. נאָר פון מענש־לאכער ברומאליטעט. אויב די איראָפּייאישע קריסטלאכע פעלקער האָבן פארגאָסן מער בלוט ווי וועלכע ס'איז אנדערש, איז דאָס געווען דערפאר, ווייל זיי האָבן געהאט מער מאכט ווי וועלכע ס'איז אנדערש.

די קריסטלאכע אמונה איז אָבער לכתחילה געווען די רעליגיע פון פארפאָלגטע און געדריקטע. און פון יענע צייטן זיינען געבליבן אין איר מענשלאכע לאָזונגען פון פרידן און גוטן ווילן.

ווי ווייניק די לאָזונגען האָבן געווירקט צו פארמילדערן מענשלאכע ברומאליטעט, האָבן זיי אָבער פארט דאָ און דאָרטן געווירקט צו דערוועקן א מענשלאכן פונק. און פארט זיינען זיי בעסער, ווי די אָפּנהארציקע ברו־טאליטעטן און בלוט־דארשטיקייט פון די היטלעריסטן.

אויב קיין "פרידן און גוטער ווילן" איז נאָך היינט נים נים, איז עס אמ־ווייניקסטנס דער אידעאל פון דעם בעסערן טייל פון דער מענשהייט פאר דער צוקונפט.

די טרייסט ליגט אין טאָט

פון אב. גאָלדבערג

א וואָרט וועגן דער איצטיקער לאגע אין ציוניזם לכבוד מנחם אוסישקינס באזוך אין אמעריקע

אוסישקין איז געקומען צו אונז אין דער ריכטיקער צייט. נים נאָר אין זיין מיסיע נוייטיק, ווייכטיק, דער באפעל פון דער שעה; נאָר אויך זיין באזוך אליין, גלאט זיין זיין — דאָ מיט אונז איז פאר אונז א גרויסער געווינס.

עס איז איצט אן ערנסטע צייט אין ציוניזם. א שווערער מאָמענט. א זון איז אונטערגעגאנגען. א גלויבן האָט זיך גע־נומען אויסלעשן. באלד פופצן יאָר צייט זער ציען זיך צו ענגלאנד איז געקומען פאר דער באלפור דעקלעראַציע. זי איז דאָך נים געווען קיין אנהויב, נאָר א קאָנטראַקטאָאָבער אָפּשלוס פון א פריער־דיקער פארשטעגדיקונג. מיר האָבן אנ־נעהויבן פריער. כמעט גלייך מיט דעם אויסברוך פון דער וועלט מלחמה האָבן די ציוניסטישע פירער געווענדעט זייערע אויגן צו ענגלאנד און געהאָפט אז פון איר וועט קומען די גוטע בשורה, די נח־מה. עס איז געווען אין איינקלאנג מיט אן אלטער טראַדיציע. דאָס ענגלישע פאָלק האָט פון יאָרן ארויסגעוויזן סימ־פאטיע פאר אונזער האָפענונג, פאר אונ־זער אידעאל פון שיבת ציון; דאָס ענ־לישע פאָלק, וואָס איז דערצוינג אויף אונזער תנ"ך. אויף אן אנהאלטענדער סימפּאטיע האָבן מיר געהאט שטארקע באוויזיגע.

שוין קראָמוועל האָט זיך אינטערעסירט אין אונזער גלויבן, אז ווען עס וועט קו־מען א טאָג ווען משיח וועט זיך אנט־פּלעקן און אויסלייזן דאָס אידישע פאָלק פון גלות און עס צוריקברענגען צום אייכשיל לאנד, צו דעם לאנד פון די אבות. קראָמוועל האָט אויף דער בקשה פון מנשה בן ישראל אויפגעפנט די טויערן פון ענגלאנד פאר די קינדער פון פאָלק ישראל, כדי דערלייכטערן צו דערנעענ־טערן דעם טאָג פון דער גאולה. מיט דעם ארגומענט פון שיבת ציון האָט דער אידישער מקובל ווייך געמאכט דאָס הארץ פון דעם קעניג, ווי עס איז פאר־שריבן אויף די בלעטער פון אונזער גע־שיכטע.

קראָמוועל איז געווען דער ערשטער אבער נים דער לעצטער. שטענדיק האָט מען ביי ענגלישע שאטאָלייט געפונען א וואָרעמען אָפּקלאנג פאר אונזער אי־דעאל. עס האָט זיך ארויסגעשטעלט אז די ציוניסטישע פירער האָבן קיין טעות נים געמאכט. עס האָט זיך באוויזן די מאיסטעטישע פינור, באלפור, א צווייטער טער כרש. און עס האָבן זיך צעקלונגען ווי א פריילינגס ליד די הארציקע טרייס־טענדע ווערטער פון דעם גרויסן פאָלי־טיקער לאיד דזשאָרדזש.

עס איז געשלאָגן געוואָרן אן עפנט־לאכער בונד. אידן און ענגלענדער. מיר דאַרפן בויען דאָס לאנד, און זיי, די טעכטיקע ברידער, די ענגלענדער, דאַרפן אונז העלפן. זיי האַרפן פארשנעלערן דעם בנין הארץ.

מיר האָבן געגלויבט, זיינען מיך דאָך מאמינים בני מאמינים. מיר גלויבן אין דער גוטסקייט פון דער פעגשלאכער זע־לע, פון דעם מענשלאכן הארץ, כאָטש אונזערע טרויעריקע גלות דערפארונג האָט אונז אנדערש געדארפט לערנען.

מיר האָבן אין ענגלאנד געגלויבט און אויף איר. פארשפּרעכן געבויט. אבער נאָך איידער מיר האָבן די הענט צופירט האָט זיך אנגעהויבן דער פארראָרס, ווען נים פון ענגלאנד, איז פון ענגלענדער. מיר זיינען אָבער געבליבן ביי אונזער גלויבן; און האָבן אפילו אויף דעם שוועל פון הארץ נים געלאָזט אריבערטרעטן קיין ביטער, געפיל אָדער חשד אויף אונ־זער בעל ברית, ענגלאנד. פארקערט, מיר זיינען געוואָרן הייסע מליצי־יושר פאר ענגלאנד'ס נים שיינע מעשים אין ארץ ישראל. אונזער נאָנצן טאלאנט האָבן מיר אויסגענוצט כדי ענגלאנד צו פארטיידי־קען.

לסוף איז אבער די שווערע אנטוישונג געקומען. באלפור'ס פּלאן האָט פארנו־מען פאסיפיד, וואָס האָט דעם לעצטן יאָר בחברותא מיט דעם קאָלאָניאל אפיס און מיט דעם געזינדל פון דער פאלעס־טינער אדמיניסטראַציע, נים אויפגעהערט צו קאָנספּעריר קעגן אונזער האָפענונג. א נאָנץ יאָר צייט מיט דעם שענדראָכן פינאל: דאָס פאסעלד וויים בוך. די אויפגעהויבענע האָק אויף דעם קאָפּ פון אונזער אידעאל. דער פארניכטעטער צע־צייט געוויטיקט אין א דערמוט־קונג און טריסט. בלויז ווערטער וואָל־טען דאָ נים העלפן. עס איז נויטיק גע־ווען עפעס מער ווי א וואָרט. א צייכן פון הימל אָדער א סימבאָל.

איז געקומען אוסישקין צו אונז צו נאָסט. ער איז א סימבאָל, ער איז א לעבעדיקע דערמוטיקונג.

שוין באלד א האלב יאָרהונדערט ווי ער האָט אָנגעהויבן זיין פּרובטבארע טעמ־קייט פון שיבת ציון און ער טראָגט נאָך סעו אידעאל.

ער איז געווען א ציוניסט נאָך איידער דאָס וואָרט "ציוניסט" איז באשאפן גע־וואָרן. ער איז געווען א חובב ציון און ער איז געשטאנען ביים וויגעלע פון יע־נער באוועגונג. אין די פופציק יאָר האָט אונזער אידעאל דורכגעמאכט אלערליי שווערע צייטן, אבער דאָס האָט אויף איין מינוט אוסישקין'ען נים אָפּגע־זיין פאסטן פעסט ווי גראָניט. עס זיי־נען געווען פאָגראָמען; גירושים; דדיפות; די ביטערע צארישע צייטן, מען האָט גע'הרג'עט און געשלאָגן און פארבאָגן אפילו צו וויינען און קרעכצן. עס איז געווען א פארברעכן צו זיין א ציוניסט, צו זאָמלען געלט פאר ציוניזם.

אוסישקין האָט פונדעסטוועגן זיין אר־כעס פאר אונזער אידעאל אָנגעפירט. ער האָט קיינמאָל נים פארצווייפלט און אויף א מינוט נים אין ספק געווען. אז מיר וועלן ארויס פון דעם קאמף אלס זיגער.

אין ארץ־ישראל האָט דאמאָלסט גע־הערשט א ווילדער טיראן אבדיל האמיר, וואָס זיין קאָפּריז איז געווען געזעץ. א קרום בלויז מיט זיין שופר־נאָז האָט גע־מיינט א זיכערער טויט פאר דעם מענשן וועמען ער האָט געוואָלט אָפּראָמען פון וועג. עס האָט אויסגעזעען, ווי א משור געת צו וועלן בויען א לאנד אונטער זיין הערשאפט. אזוי ווי בויען אויף דעם פיי־ער פון דער שפּייענדער וועזעוויוס, אדער אויף די כוואליעס פון א צערייצטן ים. עס איז נאָר צו באוואונדערן דעם מוט, אז אויב איר ווילט, אויף די הייליקע תמימות פון יענע מענשן, וואָס האָבן יע־נע באוועגונגען אנגעהויבן. זיי האָבן גע־בויט און שטורם, האָבן זיך פארפאנ־צערט מיט גלויבן און האָפענונג אויף בעפערע צייטן און געבויט אונטער די שווערסטע אומשטענדן.

אוסישקין איז געווען צווישן די בוי־ער. איינער פון די ערשטע, פון די עשרה ראשונים. די תמימות האָט זיך ארויסגע־וויזן פאר פרוכטבאר. מיט תמימות נעמט מען איין וועלטן. אוסישקין'ס לאָזונג איז געווען שטענדיק: מיר מוזן יעדע מי־נוט ארבעטן, בויען, זון אָדער רעגן. נאָר נים פארנאָכלעסיקן אונזער חוב. דאָס איז די הויפּט זאך. נים וואָס י ע נ ע ר טוט אָדער טוט נים איז דער עיקר, נאָר וואָס מ י ר טוען אָדער נים. אלץ הייענגט אָפּ פון אונז. דאָס איז געווען דער רכ־שוער אויף זיין לעבנס וועג, וואָס איז געווען דער ציוניזם? מיר? פון חובת ציון איז געוואָרן ציי־ניזם. פון א סתם אידישער אסיפה — דער ציוניסטישער קאָנגרעס, אן אמת'ער פאראלאמענט. פון א קליינער, באשיידע־נער באוועגונג, וואָס האָט זיך געפרייט מיט א ש"נדר", מיט א פאר קאָפּיקעס אין א קערה פאר ישוב ארץ־ישראל, איז געווען א מעכטיקע נאציאָנאלע באַ־וועגונג מיט פאָנדן אין די בענק.

אוסישקין איז געווען דער צייט פון חבת ציון נאָך א יונגערמאן, וואָס האָט געגעבן פארשפּרעכן. ער איז געווען א ווייכטיקע פיגור אין דער מאָדערנער ציר־ניסטישער באוועגונג. ער איז געוואָרן אין עפאָכע. עס האָט געווען א מאָדערנע אייריכטונג אין אקווטעמלאכקייטן, וועלכע וואָל־טען אפילו געווען א קרעדיט פאר א פיל גרעסערן קבוץ, ווי נאָנץ מערב קאנאדע.

עס וואָלט אונז צופיל געדויערט אויס־צוערכענען אלע אייריכטונגען, מיר וועל־לען זיך נאָר באנוגענען מיט א געלוי־פּינן איבערבליק. צ. ב. ש. די רייבע ביבליאָטעק מיט א רייכן אויסוואָל לעזע שטאָף, מיט א שיינעם לעזע זאָל. ספּע־ציעלע שפּיל צימערן פאר די קינדער אין צייט פון שלעכטן וועטער. שיינע לופ־טיקע קלאָס צימערן. א רייך אויסגעשטאָ־טעטע שול וועלכע דינט אויף פאר א פארזאמלונג פּלאץ, א מאָדערנע קליניק אפּטייילונג, מיט די נויטיקע אינסטרו־מענטן און מעדיקאמענטן. א קאָנפּליט־לאנדרי וואו אלעס פון די קינדער ווערט נעוואשן, זאָגאר די קליידער ווערן געריי־ניקט און פארריכט, אלץ מיט דער גרעס־טער עקאָנאָמיע.

די קיך, א מוסטער פון ריינקייט און היגיענע. מיט אָפּטייילונגען פאר אלץ־שיקס און מילקיקס. די עס צימערן, גרא־בין איך, הייסט עס, אין ווייניפּעג. א עיר ועם בישראל, א ירושלים דקנדא. וואו ס'איז "תורה ומעשים טובים בם־קום אחד", אזוי האָב איך עס געהערט זאָגן ביז איצט. נו, און איצט?

איצט, רבותי! מוז איך אייך זאָגן דעם אמת . . . אבער איידער איך גיי ווייטער, וויל איך נעמען א וואָרט פון אונזערע ווייניפּעגער אידן, אז זיי זאָלן נים פארריסן די נעזער צו חויך פון דעם וואָס איך וועל דאָ זאָגן. איז עס אָפּגעמאכט? א שאלה אכיסל, זיכער.

"נאָ סטאָק אָפּ" . . .

איצט קאָן איך זאָגן מיט א גרינג הארץ. אידן פון קאנאדע! דאָס היטל אראָפּ פאר ווייניפּעג מיט אירע אידישע אינסטיטוציעס. אויב איר ווילט וויסן פאר וואָס, טאָ האָט נעדולד און מאַכט א שפּאציר מיט מיר, וועלן מיר זיך טיילן מיט די איינדריקע.

חבר ה. שטיינבערג, אָדער ווי ער איז בעסער באוואוסט: "דער שלום־עליכם איד" (איך געפין אז דער צווייטער נאָ־מען פאסט אים פיל בעסער), האָט זיך פריוויוליך אונטערגענומען צו זיין מיין וועג־ווייזער. אן אבוואל דער טאָג איז געווען א שטורמדיקער, האָט עס אים נים אָפּגעגעבן, און באלד נאָך מיטאָג זיינען מיר אוועק אויף אונזער טור.

דער בית־יתומים פארנעמט א חשוב'ן פּלאץ ביי אלע אידן אין נאָנץ מערב קאָ־נאדע. ווער האָט עס נים געהערט וועגן דעם? און ווער האָט זיך עס דען אנט־זאָגט בייציטראָגן מער אָדער ווייניקער פאר דעם אנשטאלט? אבער אז הערן מיינט פאר קיין פאל נים, וואָס צו זע־ען מיט די איינענע אויגן, האָב איך זיך אין דעם ערשט איבערצייגט . . .

מרס. אסאָוווסקי (מר. אסאָוווסקי איז געווען אויף זיין טור איבער מערב קאָ־נאדע) מיט א ביסל שליסלאך אין די "הענט, איז געווען צו וויזן אונז אלעס. און פון דעם שיינעם, פיין מע־בילירטן "אָפּ־טו־דייט אָפּיס" האָט זי אונז געפירט איבער א געביידע "פייער פרוף" מיט אלע מאָדערנע אייריכטונ־גען און באקוועמלאכקייטן, וועלכע וואָל־טען אפילו געווען א קרעדיט פאר א פיל גרעסערן קבוץ, ווי נאָנץ מערב קאנאדע.

עס וואָלט אונז צופיל געדויערט אויס־צוערכענען אלע אייריכטונגען, מיר וועל־לען זיך נאָר באנוגענען מיט א געלוי־פּינן איבערבליק. צ. ב. ש. די רייבע ביבליאָטעק מיט א רייכן אויסוואָל לעזע שטאָף, מיט א שיינעם לעזע זאָל. ספּע־ציעלע שפּיל צימערן פאר די קינדער אין צייט פון שלעכטן וועטער. שיינע לופ־טיקע קלאָס צימערן. א רייך אויסגעשטאָ־טעטע שול וועלכע דינט אויף פאר א פארזאמלונג פּלאץ, א מאָדערנע קליניק אפּטייילונג, מיט די נויטיקע אינסטרו־מענטן און מעדיקאמענטן. א קאָנפּליט־לאנדרי וואו אלעס פון די קינדער ווערט נעוואשן, זאָגאר די קליידער ווערן געריי־ניקט און פארריכט, אלץ מיט דער גרעס־טער עקאָנאָמיע.

די קיך, א מוסטער פון ריינקייט און היגיענע. מיט אָפּטייילונגען פאר אלץ־שיקס און מילקיקס. די עס צימערן, גרא־מע, זוויבערע און ליכטיקע. די דאָרמי־טאָרעס גרויע און לופטיקע. די באָדע צימערן, מיט די מאָדערנסטע איינריכ־טונגען.

היינט דער "בייבי וואָרד" דאָס אויג קאָן זיך נים גענוג אָנזעהן.

מיט א טאָג פריער פון אונזער באזוך, האָט מען אריינגעבראכט א פיר חדשים־דיק קינד. עס איז געגעבן צעוואָרפן אין דער שניי וויינטער בעטעלע, אין דעם גרויסן, ליכטיקן און לופטיקן צימער, אז איז געשמאק געשלאָפן. מיט א מלאך שמיכעלע אויף זיך ליפּן.

זוארשיינלאך האָבן זיך זיסע חלומות געפּאנטערט אין דאָס קליין מוח'ל. איך באטראכט דאָס ביבל, און אלעס ארום זיך, מיין בליק פאלט אויף מיין באַ־גלייטער. פריינט ה. שטיינבערג נעמט די אויגן נים אראָפּ פון דאָס קינד. עס פינקלט א פּייריקע טרער אין ווינקל פון זיין אויג. צו דער זעלבער ציט האָב איך פארזען ווי מיינע א טרער האָב זיך בגנבה אראָפּגעגלישט. אָט גיט ער זיך א קער אום צו מיר אום ער זוארפט מיר צו א פיל באדייטנדיקן בליק, מיט א וואונג צום קינד, און מיט א קוים הערבאר, נו? . . .

איך האָב נאָר צוגעשאָקלט מיטן קאָפּ, ווייל ריידן וואָלט געמיינט פארשווענדן די הייליקע שטילקייט וואָס האָט גע־הערשט אין דעם גרויסן צימער, וואו נאָך פילע אומשלידיקע נפשות'לאָך, יתו מים, אבער נים קיין עלנטע, זיינען רר־איק געשלאָפן נאָך די בעדער וואָס די נויסעס האָבן זיי געגעבן. און דאָ איז מיר ערשט קלאָר געוואָרן דער אלטער פסוק פון אונזערע הייליקע ספרים: "כל המקים נפש אחת וכו'

פולע צוויי און א האלבע שעה האָט אונז גערויערט די אינספּעקציע. ביים אוועקגיין, האָט אונז פריינט חפץ, דער בוכהאלטער, פארהאלטן אין אָפּס, און האָט אז געוויזן די ביכער מיט די חש־בונות, געבנדיק געוויסע דערקלערונגען וועגן דעם בודזשעט פון דעם אנשטאלט.

36,000 דאָלאר א יאָר, קאָסט אויסצו־האלטן 108 קינדער, מיטן נאָנצן סטעף פון 145 פערזאָן. א גרויסע סומע. און עס קומט אָן זייער שווער צוזאמען שלע־פּען עס. אבער אז מען באטראכטט וואָס מיט אָט דעם בודזשעט ווערט אויספגע־טאָן, זעט די סומע אויס אזוי נישטיק...

אויסער וואָס די קינדער באקומען א גאציאָנאל און רעליגיעזע דערציאונג, איז אויך איינגעפירט געוואָרן, א גרויסארטי־קער כאָר, וואו יעדער קינד מיט א שטים אָדער אן אויער פאר געזאנג, ווערט אריינגענומען, אויך א בענד מיט די נור־מיקע אינסטרומענטן. דער גרויסער הויף וועלכער פארנעמט פולע פינף אקער, ווערט זומער צייט פארפלאנצט מיט שיי־נע בלומען און אין א גרויסן גארטן, פון וועלכן ס'איז דא געגעבן גרינצייג פאר אנשטאלט פאר א נאָנצן יאָר.

אין דרויסן איז שוין געווען טונקל, ווען מיר האָבן זיך געגעבן מיט מרס. אסאָווסקי און פריינט חפץ, וועלכער האָט איבערגענעבן זיין גרוס צו די מערב קאנאדער אירן, מיט א הארציקן רוף צו געדייטקען דעם אלטן: "כל המקים וכו'. . . .

— וואוהין איצט? חבר אלחנן, — פרעגט חבר שטיינבערג. פיליייכט דארפט איר צוריקפאָרן אָפּס, ס'ווערט שוין שפּעט. ס'מאכט נים, זיי ווענען אָן מיר צושליסן. כ'וויים, אז איר ווילט דאָך זעען דעם מושב זקנים? נו, פאָרן מיר טאָ־קע אהין, ווייל איך אליין האָב שוין אויך נים געזעען די אלטע א ציים לאנג.

מיר זיינען אָנגעקומען פונקט צו מערב. — זעט איר! אָט האָבן מיר אריינגעכאפּט א "ברכו"! איז האָט שוין לאנג נים געהערט "קדושה" . . . .

פריינט סארנער האָט אונז פריינלאך אויפגעגעמען, און ווידער האָט זיך אָנ־געהויבן דער טור פון אינספּעקציע.

נים אזוי גרויס, נים אזוי דייך ווי דער בית־יתומים, אבער איינגאנרטיק. וויבערקייט און ארדענונג הערשט אי־בעראל. אפילו אין די צימערן וואו די פאראליזירטע געפינען זיך, ווערט אויך געהאלטן זויבער און לופטיק.

פאר פאלקן געפינען זיך צוזאמען, אין באזונדערע צימערן, און פירן זיך ווי אין דער היים. די בעטן פארבעט מיט א פערענע און שווערע קישנס, פארענ־דיקט מיט א קליין קישעלע. בכלל פילן זיך די אלטשטקע ווי אין דער היים.

אין אָפּס צוריקקערדיק זיך פון אונ־זער אינספּעקציע, האָט אונז באגעגנט פריינט גרינבערג, דער ווידער־דערווייל־טער פּרעזידענט, און ער איז געווען שטארק צופרידן פון אונזער באזוך. ער האָט טאקע גלייך באשטעלט חבר שטיינ־בערג'ן, פארצולעגן "שלום־עליכם" פאר די אלטע, ביי די חנוכה לאכטעס.

פון אונזער געשפּרעך איז מיר קלאָר געוואָרן, דער בודזשעט איז איצט פערצן טויזנט דאָלאר א יאָר. אבער ס'איז קארג. עס פארערן זיך פילע אויסבעסערונגען, און מער פּלאץ. אבער אז געלט קאָן מען עס נים מאכן. מען מוז פארנעמען א טייל פון דעם ביישמענט. פאר שלאָף פּלאץ, וועלכעס איז נים איבעריק סאני־טארישן. און ווידער אמאָל די זעלבע צרה: נעזעען שיינקייט אין דעם אלטן אידישן לעבן, אין בית המדרש, אין די אידישע ימים טובים. ער האָט זיך נישט געדארפט קלאפן אין ברוסט פאר חטאות נעורים, און ער איז נים געבליבן/שטיין א צע־טומלטער אויף דעם שוועל פון בית־המדרש. ער איז אימער געווען אין אינ־ווייניק.

ער איז געווען פון די ערשטע, וואָס האָט געגלויבט אין דער אויפלעבונג פון דעם העברייאישן לשון, און ער האָט נים מורא געהאט צו ריידן מכח דער גרינ־דונג פון א אוניווערסיטעט נאָך אין 1913, מיט פיר יאָר פאר דער באלפור דעקלעראַציע.

טראָץ די אנגענומענע מיינונגען אין אוסישקין נים דער מענש פון עקסטרים נאָר פון דער גאָלדענער מיט, פון דעם שביל הזהב. נים דער אנפאלער, דער קטיגור, נאָר דער אמת'ער פארטיידיקער. אזוי האָט ער שטענדיק פארטיידיקט אונזער פרומען קלאָס, ווען מען האָט זיך־וואָלט אויסטראכטן אז אלס קאָס שטייט זיין וואָלט אויסטראכטן אז אלס קאָס שטייט ער ווייט פון דעם ציוניזם, פון חבת ציון, שפּעטער האָט ער פארטיידיקט די "גוטע־אידן" ווען מתנגדים האָבן אויף זיי גערעדט לשון הרע. לעצטנס האָט ער זיך איינגעשטעלט פאר די סאָציאָליס־טישע חלוצים כאָטש ער איז נים קיין סאָציאָליסט. ער איז אבער אליין טאָ־לערעכט און ער איז אבער אליין מע־מיר אין דער אינישאיאונג. אלע אידן זיינען גוט, אויב זיי זיינען נאָר אידן און זיי זיינען גרייט צו דינען דעם גרויסן ציוניסטישן אידעאל. דערפאר האָבן מיר די דאָזיקע זעלטענע דערשיי־נונג, וואָס אוסישקין, כאָטש אין פלוג אנדערע פון זיינע קאָלעגן. ער האָט שטענ־דיק געגלויבט אין אידישן ישענ, אין אידישן כח אין איהישן אידעא־לזיק. ער האָט דארט נים געקאָנט זיך אנשליסן אין דער קריטיק פון אחד־העם מכוח דעם ישוב אין ארץ־ישראל, וועלכער האָט געזעען דארט נאָר שאָטנס. אוסישקין האָט געזעען אויך פיל ליכט. די שאָטנס אליין זיינען פאר אים געווען א סימן פון ליכט.

אוסישקין האָט דורכגעלעבט די השכלה־פּאָבע. ער איז קיינמאָל נים ארויס מיט אפרעד דערויס פון דער השכלה. ער האָט אויף פארשטאנען איר וויכטיקייט אין דעם אידישן לעבן. די השכלה האָט אים נים דער זעלבער צייט נים אָפּגעריסן פון דער טראַדיציע. ער האָט שטענדיק די חבת ציון, אבער ער איז געווען דער ערשטער זיך צו שטעלן אין די רייען פון די פאָליטישע ציוניסטן, ווען הערצל האָט אויפגעהויבן די פאָן. ער האָט שטענדיק פארקייטלט דאָס אלטע מיט דעם נייעם.

אוסישקין איז נים קיין עקסטרעמיסט ווי מען איז געוואוינט צו גלויבן. ער האָט געארבעט מיט אחד העם און ער האָט ביי אים גענומען וואָס ער האָט באַ־טראכט פאר פרוכטבאר און נוצלאך. אבער ער האָט זיך נים אינגאנצן אָנ־געשלאָסן אן זיין טעאָריע. אוסישקין האָט אנגענומען די אידייע פון א נייס־טיקן צענטער, אבער נים אלס קעגנזאַץ צום אידנשטאט, נאָר ער האָט געוואָלט ביידע זאכן: אידן זאָלן שאפן א אידי־שטאט אין ארץ־ישראל, וואָס זאָל די־נען פאר דעם אידישן פאָלק אין הויץ לארץ אלס גייסטיקער צענטער.

אוסישקין האָט געגלויבט מיט הערצ־לען אין דער וויכטיקייט פון דער פּאָ־ליטישע ארבעט, אבער ער האָט נים־געוואָלט און נים געקאָנט מסכים זיין אז צוליב דעם דארף מען אָפּשטעלן די קליינע קאָלאָניזאַציע. ער האָט אין די צוויי קיין סתירה נים געזעען, און ער אנדערע פון זיינע קאָלעגן. ער האָט שטענ־דיק געגלויבט אין אידישן ישענ, אין אידישן כח אין איהישן אידעא־לזיק. ער האָט דארט נים גע'חנפ'עט, אבער ער האָט אויף נים אזוי שארף זיי קריי־טיקירט ווי אחד העם, למשל, און די אנדערע פון זיינע קאָלעגן. ער האָט שטענ־דיק געגלויבט אין אידישן ישענ, אין אידישן כח אין איהישן אידעאל. דערפאר האָבן מיר די דאָזיקע זעלטענע דערשיי־נונג, וואָס אוסישקין, כאָטש אין פלוג אנדערע פון זיינע קאָלעגן. ער האָט צד־דים, איז ער דאָך באליבט ביי אלע קלאָ־סען אידן.

ווען אוסישקין האָט אָנגעהויבן, האָבן נאָך דאמאָלסט געלעבט אלע נדולים וואָס האָבן געשאפן די חבת ציון. באמת ער איז נאָך נים קיין זיבעציק יאָר אלט, נאָר אזוי ווי ער האָט זייער פרי אנגע־הויבן איז ער דארט נאָך געווען א צייט־גענאסע פון די ערשטע גרינדער פון דער חבת ציון. עס איז געווען א שיינע גרופּע. צו דערמאָנען בלויז איינינקע: פינסקער, לילינבלום, צעדער

Robin Hood Rapid Oats

"נעלט צוריק" גאַראַנטיע
באַשיצט אייך

זינדיק בלוט

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

בענדזשאַמין האָט נאָך עפּעס געוואָלט זאָגן, נאָר ביטריס איז געשטאַנען א דער שראָקענע און אין די אויגן האָבן איר געלאַנצט טרערן. סעם איז צו איר צו געגאַנגען, ער האָ טאַיר געגלעט איבערן אָקסל און ער האָט די אויגן נישט אויפגעהויבן צו זיין פּאַטער.

קיידי האָט נענומען רערן מיט א ווייר נענדריקער שטימע:

— וואו איז עס געהערט געוואָרן אין דער גאַנצער וועלט אזא פירונג: אויף איינענע קינדער זאָל מען שרייען אויף פרעמדע . . . . פאַרצאַפּן דאָס בלוט און פאַרביטערן זיי דאָס לעבן. נאָר מען שרייט, נאָר מען ליאָ־רעמט . . . קיין גוט וואָרט הערט מען נישט. און אז מען דאַרף עפּעס האָבן פאַר זיך — איז נישטאָ; אז מען דאַרף א מלבוש איז נישטאָ פאַר וואָס צו קויפן.. מען נייט דאָך אָנגעטאָן ערגער ווי קב־צנים . . .

— איך צאָל ווייַדזשעס און מער וויל איך ניט וויסן — האָט מר. וואָלף איר איבערגעריסן.

— און אז די ווייַדזשעס קלעקן ניט? און אז מען קאָן נישט אויסקומען? מען איז דאָך ביי אן איינגעגעס מאַכן... און אז דער עלסטער זון ווערט א שותף צום געשעפט איז וואָס?

מר. וואָלף וואָס האָט זיך געהאַט גע־זעצט אויף א שטול, איז אויפגעשפּרונג־גען און ער האָט פעסט קעגן זאָגנס:

— איך ווייס וואָס עס באַדערט אייך! . . . . כל זמן אבער איך לעב בין איך באַלעבאָס! . . . איך וועל ביי קיינעם נישט פרעגן קיין דעות און קיינער וועט ביי מיר קיין שותף ניט זיין. איך צאָל ווייַדזשעס און מער וויל איך פון נאַר־נישט ניט וויסן. איר הערט? און שטיל זאָל זיין! דו קיידי מעגסט געווים האַלטן דאָס טויל. דו ביסט דאָך נאָר א פרעמדע!

— טאַטע! זי איז מיין פרוי! — האָט בענדזשאַמין אויסגעשריען.

— טאָ האַלט זיך מיט איר! ווער לאָזט דיר נישט?

— פּאַפּאַ! פּאַפּאַ! זאָל שוין זיין גענוג! — האָט זיך ביטריס געבעטן און מיט אַמאָל האָט זי פאַרוואָרפן איר קאָפּ אויף סעמ'ס אקסל און זי האָט זיך צעוויינט.

מר. וואָלף האָט מער נאַרנישט גע־זאָגט. ער האָט זיך אויסגעדיירט א ביי־זער און מיט פעסטע טריט איז ער אַרויף אפּסטערס . . .

קאַפּיטל 8

צושטערטע האָפענונגען

אז מעקס ערלאַך — דער קאַטער ביי מר. וואָלף אין שאָפּ — וואָס איז גע־שטאַנען ביים קאָרנער פון דער פעקטאָ־ריי, וואַרטנדיק אויף סילוויאַ'ן — האָט געזעען ווי סילוויאַ איז אַרויסגעקומען אין באַגלייטונג פון דעם באָס און זיי האָבן זיך ביידע אַריינגעזעצט אין דער מאַשין — האָט אין אים דאָס האַרץ אָפּגעשטאָרבן. אין דער מינוט איז אים פינסטער געוואָרן אין די אויגן. דער הי־מעל איז געפאַלן איבער אים און אַלע זיינע האָפענונגען, וואָס ער האָט געהאַט אויף סילוויאַ'ן זיינען מיט אַמאָל צע־שטערט געוואָרן.

פון ווייטאָן האָט ער אַרויסגעלאָזט א שווערן זיפץ.

ער האָט מיט טרויעריקע אויגן נאָכ־געקוקט דעם אוטאָמאָביל, וואָס האָט זיך פייל פון מוינן אויעקגעלאָזט טיף אין דער נאַס, און ער האָט זיך אויסגעמישט מיט אַנדערע אוטאָמאָבילן. איצט איז אַלעס פאַרלאָרן — האָט ער געטראַכט — איך האָב ביז אַהער אַלץ געוואַרט און איך האָב זיך אַרומגעטראָגן אין דער שטיל מיט מיין ליבע. איצט איז געקומען א שטאַרקערער פון מיר און ער האָט מיין גליק אַוועקגענומען . . . ער איז געשטאַנען א ליינגערע ווייַלע און ער האָט נישט געוואוסט וואָס צו טאָן. דאָס האַרץ האָט אים ווי צעטאָן און אין האַלז האָבן אים געשטיקט די טרערן, אָבער בלייבן שטיין אויפן קאַר־נער לעבן דער פעקטאָרי איז דאָך אויך נישט געווען קיין פלאַן. וואוהין זשע גייט מען איצט? און ער האָט זיך גע־לאָזט שפּאַנען אָן א ציל איבער די נאַ־סען.

די נאַסן זיינען איצט געווען געפּאַקט מיט מענשן. די פייוועמענט זיינען געווען פול מיט אַרבעטער און אַרבעטאָרנס, וואָס האָבן אין געדיכטע שטראָמען גע־שפּאַנט פון זייער אַרבעט אין די פעק־טאָריס און זיי האָבן זיך געגעזונען צו די סאַבוועי אַראָפּגענאַנגען. ער האָט זיך אויסגעמישט אין דעם געדיכטן מענש־שטראָם און ער האָט זיך געלאָזט מיט דער מאַסע. נישט וויסנדיק אַליין וואו־הין ער גייט. דער שטראָם האָט אים אַראָפּגעשטויסן צו א סאַבוועי סטיישאָן, און שוין זייענדיק הינטן — האָט ער זיך געכאַפּט, אז ער דאַרף גאַרנישט פאָרן אין דער ריכטונג. מיט גרוים מי האָט ער זיך אַרויסגעפלאָנטערט פון דעם גע־דיכטן שטראָם, וואָס עס האָט זיך גע־דריינגט אַרום אים און ער איז צוריק אַרויס אויף דער נאַס.

ער איז ווידער געבליבן שטיין א דער־שלאָגענער און פראַלאָרענער. מיט אַמאָל האָט אין אים אויפגעבליצט א האָפענונג: אים איז איינגעפאַלן צו גיין צו סילווי־אַ'ס מוטער אין פאַר איר דערציילן וועגן דער נעץ וואָס דער באָס שפּינט פאַר איר טאָכטער . . . סילוויאַ'ס מוטער איז נאָך נישט קיין אַלטע פרוי. זי איז זיי־ער א קלוגע און זי פאַרשטייט א זאַך. זי וועט באַלד באַגרייפן, אז עס רוקט זיך אָן אן אומגליק פאַר איר טאָכטער און זי וועט איר אין דער צייט אָפּ־ראַטעווען פון מר. וואָלפ'ס הענט. ער האָט גוט געוואוסט, אז סילוויאַ'ס מוטער האַלט די קינדער אירע פעסט אין די הענט, אז זי האָט א דעה איבער זיי, און זיי מוזן איר פאָלגן. און אז זי וועט זאָגן: נין — וועט זיין נין . . .

ס'איז שוין געווען אין אָוונט. וועגן מעקס איז אָנגעקומען צום הויז און ער איז אַריין אין אינווייניק.

— האַלאָ מרס. שטיינבעק!

— האַלאָ מעקס.

מרס. שטיינבעק האָט אים גאַנץ גוט געקאָנט. זי האָט געוואוסט, אז ער גייט אָפּט אַרויס מיט איר טאָכטער, מיט סיל־וויאַ, און זי האָט געהאַלטן פון אים, מחמת ער איז געווען א שטילער און א באַשיידענער. זי האָט אים שוין עטלי־בע מאָל געזעען ביי זיך אין שטוב און זי האָט א פאַר מאָל גערעדט מיט אים. נאָר כאָטש זי האָט פון אים געהאַלטן, **איז זי אָבער צו אים נישט געווען אַר־** בעריק פריינטלאַך: מ'שטיינס געזאָגט, זיינע פאַרדינסטן, פלעגן זי זאָגן, און וואָס מען קאָן זיך שוין ביי אים דער־לעבן; אז ער אַליין איז אן אַרבעטער אין שאָפּ.

זי האָט נישט געהאַלטן פון אַרבעטער.

זיי זיינען איר נישט געווען געפעלן.

מרס. שטיינבעק איז געווען א פרוי אין די מיטעלע יאָרן. ביי עטלאַכע אן פער־ציק. זי איז געווען א הויכע, א שלאַנקע און אויף איר פּנים זיינען נאָך געווען סמנים פון אַמאָליקער שיינקייט. די אויגן אירע זיינען נאָך געווען קלאָרע, און עס האָט פון צייט צו צייט זיך נאָך באַוויזן א פייערל אין זיי. דאָס פּנים איז איר געווען בלייך אָבער מיט טשטאַרק געקייטשט. צווישן די האָר זיינען שוין געווען א סך גרויע האָר. זי האָט גע־שקאַמט פון א רייכער פאַמיליע, און אַמאָל האָט זי געהאַט אן אַמביציע צו דערציען אירע קינדער אויפן רייכן שטיי־גער. שיקן זיי אין די קאָלעדזשעס און מאַכן פון זיי אָנגעזעענע מענשן, אָבער וועגן דער מאַן אירער איז געשטאָרבן, און זי האָט נעמוזט אירע קינדער שיקן אין שאָפּ אַרבעטן, איז דאָס פאַר איר געווען א שרעקלאַכער קלאַפּ, און דערפאַר האָט זי צו מעקס'ן נישט אַרויסגעוויזן קיין איבעריקע פריינטלאַכקייט. וואָרום גע־טראַכט האָט זי: איצט אז די **טאָכטער** וועט נאָך חתונה האָבן מיט אן אַרבע־טער, וועט זי זיך שוין דאַרפן מוטשען דאָס גאַנצע לעבן, וועט זי שוין פון איר אומגליק שוין קיינמאָל ניט אַרויס. זי האָט דעריבער געהאַפּט, אז אין דער טאָכטער וועט זיך פאַרליבן א רייכער ביזנעסמאַן. איר טאָכטער איז דאָך אזא שיינע, אזא גראַציעזע. זי האָט די וועגן צו האָבן א רייך לעבן און אַ דאַרף ניט אָפּפינסטערן אירע יאָרן מיט א מאַן א קבצן.

(ווייטערעס קומט)

כדי דאָס געדרוקטע וואָרט זאָל מאַכן אן איינדרוק, מוז עס זיין קינסטלעריש צוזאַמענגעשטעלט און באַרייכערט מיט צוגעפּאַסטע בילדער.

"דאָס אידישע וואָרט"

האָט לעצטנס איינגעריכטעט א

קונסט אָפּטיילונג

די דאָזיקע אָפּטיילונג האָט די אויפגאַבע צו ספּעציאַליזירן זיך אין דעם פאַך פון ארויסגעבן

בילדרייכע, איינדרוקספולע אַדווערטייזינג

וועגן אַלע אייערע געשעפט אָנגעלעגענהייטן, וועלן מיר גערן מיט אייך דיסקוטירן די פראַגע, ווי אזוי

צוציען מער קונים

דורך איינדרוקספולע אָנאָנסן — סיי אין דער צייטונג און אויך דורך

צירקולאַרן - קאַטאַלאָגן - בריוו
קאַרטלאַך - פּאָסטערס

אונזערע פרייזן זיינען די מעסיקסטע — אונזער באַדינונג — די ראַיעלסטע

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט

THE ISRAELITE PRESS

Phone 52 213

זיכערע שנעלע הילף
פאַר רומאַטיזם
ניזראַלדזשיאַ סקיאַטיקאַ
לאָמבעגאָ ניוריטיס
קאָפּווייטיק
קויפט א 50 ס. אָדער $1.00 באַקס פון טעמפּלטאָן'ס רומאַטיק קאַפּסולס פון אייער דרוגיסט אָדער שיקט 10 סענט פאַר א העפלאַכן פּרובאָ.
Templeton's, 122 King St., W.
Toronto 2, Ont.

TEMPLETON'S RHEUMATIC CAPSULES

פאָרט אויף קונאַרד

אפשר האָט איר אָפּגעלייענט אייער באַזוך צו דער אַלטער היים היינטיקן קריסטמעס, מורא האַבנדיק אז מען וועט אייך ניט אריינ־לאָזן צוריק אין קאַנאַדע.

איר קאָנט באַזוכן אייער היימלאַנד און צוריק קערן זיך אין קאַנאַדע אין צוועלף מאָנאַטן אַרום נאָכדעם ווי איר זייט אַוועקגע־פאָרן. פאַר וואָס ניט באַזוכן אייערע קרובים אין דער היים פרי אינ'ם נייעם יאָר, און ברייגנען אייער פרוי און קינדער צוריק מיט אייך אין ספּרינג?

אויב איר קאָנט ניט באַזוכן אייער היימלאַנד היינטיקן ווינטער, דאַרפט איר קויפן א קונאַרד ליין טיקעט צו ברייגנען אייער פרוי און קינדער צו אייך אין קאַנאַדע, אָבער וויפיל איז עס בעסער אַליין צו פאָרן נאָך זיי אין פאָרן מיט זיי צוזאַמען צוריק אַהיים.

די באַרימטע קונאַרד ליין באָט אייך אַן פּרפעקטע באַדינונג, אויס־געצייכנט עסנוואָרן, באַקוועמלאַכקייט און שנעלע שיפן צו עקאָ־נאָמישע רייסן. קונאַרד ליין האָט אַפּיסעס אין אַלע אַריאַפּייאישע לענדער. מיר קאָנען פאַר אייך איבערשיקן געלט צו יעדן טייל פון אייראָפּע צום ביליקסטן רייס.

פרעגט וועלכן ס'איז קונאַרד אַפּיס אין אייער איינענער שפּראַך פאַר אינפאָרמאַציע וועגן רייזע. אַפּאָסטראָפן און א. וו. מיר רעכע־נען ניט פאַר דער האַזיקער באַדינונג.

פאָרט מיט קונאַרד שיפן פון האַליפאַקס, בלסטאָן אָדער ניו־יאָרק

J-22

א מאַנץ קאָנטעסט האָט איר געגעבן גליק און אומגליק

ווען מעי וואָלש, א שיין יונג מיידל, איינע פון אונזער "טאַנצנדיקער יוגנט" האָט דערהערט אז אין ראַנדאָנא רענטש־קאַליפאָרניע, וועט פאַרקומען אן אויס־דויער טאַנץ קאָנטעסט, האָט זיך איר יונג קעפּל פאַרדרייט.

זי האָט ניט געטראַכט וואָס פאַר א פּר־זישע און גייסטיקע אָנשטריינגונג אזא קאָנטעסט בריינגט מיט זיך פאַר דיר אַנ־טייל לעבעמער, זי האָט זיך ניט פאַרטראַכט וואָס עס מיינט טאַנצן אָן אויפהער, טאָג און נאַכט, אָפּט פאַר וואָכן אום אַרויס־צוקומען דער זיגער פון אזא קאָנטעסט; איר איז ניט געקומען אויפ'ן זינען אז פון אזא מורא'דיקער אָנשטריינגונג, פון אזא בין צום טויט אויסגעמאַטערטקייט, קאָן זי פאַרבלייבן א קרי־פּל, אז זי שטעלט פאַקטיש איין איר געזונט און איר יוגנט — ווען דעם אַלעס האָט איר ניט געטראַכט זי האָט בלויז פאַר זיך געזען די גלאַ־ריע וואָס קומט נאָכדעם ווי די אָנשטריינ־גונג איז פאַראיבער, נאָכדעם ווי דער זי־גער ווערט באַשטימט. באַרימטקייט, די צייטונגען דרוקן דעם נאָמען מיט גרויסע בוכשטאַבן, דרוקן דאָס בילד — און דאָס איז פאַר איר געווען גליק, דאָס גרעסטע גליק. האָט זי זיך אָנגעשלאָסן אין דעם טאַנץ קאָנטעסט.

די מוזיק האָט געשפּילט דעם רוישיקן דזשעז. פאַרלאַך האָבן זיך געגליטשט איר־בער דעם גלאַטן דיל צום טאַקט פון דער מוזיק, יעדער איינצעלנעמער איז געווען ביי זיך זיכער, אז ער אָדער זי וועט אַרויס דער זיגער, און מעי וואָלש צוגוישן זיי.

די שעה'ן זיינען געלאָפן. האָבן זיך פאַרוואַנדלט אין טעג און מעי האָט גע־טאַנצט, א מידקייט איז זי באַפאַלן, איר־רע גלידער האָבן זיך ווי מיט בלייַ אָנגע־נאָסן, זי האָט קוים געקאָנט שלעפּן די פיס איבער דעם פּאָלירטן, גלאַטן דיל, אָבער זי האָט זיך ניט אונטערגעגעבן, האָט ווייטער געצויגן דעם טאַנץ.

ניט נאָר האָט זי זיך ניט אונטערגעגעבן איר מידקייט, נאָר איר מוט איז נאָך געשטיגן מיט יעדער מינוט, ווען זי האָט באַמערקט, אז זי האָט אן ענטוויאַסט אויס־איינעם פון די באַזוכער וואָס ניט איר צו קוראַזש יעדעס מאָל ווען איר קומט אויס פאַרבייצטאַנצן לעבן דעם אָרט וואו ער איז געזעסן. האָט זי געטאַנצט און דער טאַנץ, א שיינער, עלעגאַנטער און ווייט ניט קיין אַלטער, האָט זי אַלץ מער דער־מוטיקט אן איר צוגעגעבן קוראַזש אויס־צוהאַלטן די מורא'דיקע אָנשטריינגונג.

געווען איז אָט דער מאַן דזשיימס א. פאַרקער, א ביזנעסמאַן, א פאַרהייראַטער און א טאַטע פון א פינף יאָריקן זון, וועל־כער האָט איבערגעלאָזט זיין פרוי און קינד אין סאַן פראַנציסקאָ און זיי געזאָגט אז ער מוז אָפּפאָרן אויף צוויי וואָכן צו־ליב ביזנעס.

מעי האָט דערפון פאַרשטייט זיך ניט געוואוסט, זי האָט אים ניט געקאָנט, האָט אים יעצט צום ערשטן מאָל אין איר לעבן געזען. פון אָנפאַנג, ווען איר פלעגט אויסקומען פאַרבייצטאַנצן זיין פלאַץ, האָט ער זיך באַגרעניצט צו אַלגעמיינע דערמוטיקונגס אויסרופן און זי מיט דעם געוויינלאַכן דאַנק, אָבער ווען זי האָט גע־זען אז ער טרעט פון אָרט ניט אָפּ און אז יעדעס מאָל ווען זי טאַנצט אים פאַר־ביי, זוכט ער איר צו דערמוטיקן, זיינען שוין די אויסרופן געוואָרן מער פריינטלאַ־כער, פערזענלאַכער, אינטימער צווישן זיי

און ווען מעי האָט פון מידקייט צוזאַ־מענגעבראָכן, האָט זי פאַרקער געכאַפּט אין איינע אַרמס און זי געבראַכט אין דרעי־סינג רום, געוואַכט איבער איר ביז זי איז צו זיך געקומען און צוריק געוואוינען איר קראַפט. דאַן האָבן זיי שוין צוזאַמען, ווי אַלטע פריינט און ענטוזיאַסטן דערמוטיקט די פאַרבליבענע טענצער.

דאָס מענערזשמענט פון קאָנטעסט האָט געוואָלט מאַכן די זאַך נאָך אינטע־רעסאַנטער, איז דערשינען אן אַנאָנס אז דאָס פּאָרל וואָס וועט עפנטלאַך חתונה האָבן ביים קאָנטעסט וועט קריגן א גע־וויסע סומע פאַר דעם און א סך מתנות. האָט לאַנג ניט געגומען און עס איז באַ־קאַנט געוואָרן אז פאַרקער און מעי זיינען געווען די ערשטע זיך צו מעלדן.

האָט מען געפראַוועט אן עפנטלאַכע חתונה, זיי האָבן געקראָגן א סך פרעזענ־טען, די סומע געלט וואָס מען האָט באַ־שטימט; די לאָקאַלע צייטונגען האָבן עס צעשמירט, געדרוקט זייערע בילדער און מעי איז געווען גליקלאַך. זי איז באַרימט געוואָרן, אויב ניט אויף איין אופן איז אויף א צווייטן, זי האָט איר גליק געפונען.

די ערשטע מרס. פאַרקער איז דערווייל געוואָרן אומרואיק. די צוויי וואָכן וואָס איר מאַן האָט זיך געזאָלט פאַרזאַמען אין ראַנאָנדאַ רענטש זיינען שוין לאַנג פאַר־איבער און מען הערט ניט און מען זעט ניט פון איר מאַן. די סאַן פראַנציסקער צייטונגען האָבן דעם אינצידענט פון קאָנ־טעסט און די עפנטלאַכע חתונה דאַרט ניט געהאַלטן פאַר זייער וויכטיק און האָ־בען וועגן דעם קיין זאַך ניט געמאַלדן, האָט זי קיין זאַך ניט געוואוסט. נאָר באַ־אומרואיקט וואָס זי הערט ניט פון אים, האָט זי באַשלאָסן אריבערצוכאַפּן זיך אהין און זעען וואָס מיט אים האָט פּאַסירט אָנקומענדיק אויפ'ן פלאַץ האָט זי זיך ערשט דערוואוסט וואָס דאָ האָט פּאַסירט. מיט דער הילף פון דער פּאָליציי האָט זי שנעל אויסגעפונען וואו דאָס פּאָרל האַלט זיך אויף און זי איז אהין אוועק אין דער כאַגלייטונג פון דעטעקטיוון.

ווען זי האָט זיי געטראָפן אין זייער לי־בעס נעסט און האָט אָנגעפאַנגען מאַכן קאַנדאַלן, האָט איר פאַרקער געוויזן די מיר און איר געהייסן אים אָנקלאָגן פאַר א גט.

זי איז אוועק, אָבער פאַרקער איז שוין מיטגעגאַנגען מיט איר אַלס אַרעסטירטע. יעצט שרייט ער שוין אז ער ווייסט ניט ווי אזוי דאָס האָט פּאַסירט, סיידן אז ער איז אין דעם מאָמענט געווען משוגע. די ערשטע מרס. פאַרקער וויל אָבער פון אים ניט וויסן.

און מעי איז היסטעריש. זי ווייס ניט צי זי איז מרס. פאַרקער אָדער נאָך אַלץ מעי וואָלש, — אז איר גליק איז געווען אזוי קורץ, האָט געדויערט נאָך ווייניקער ווי איר טאַנץ. בלייבט פאַר קאָורט צו באַשטימען ווער, וואָס און ווען.

פאַרנאַכלעסיקט ניט אייער אויל!

דער אומבייט פון אויל איז דער אַנטערשייד

צווישן גוטן לוי־פענדן צושטאַנד און אויסגע־ברענטע בירינגס און אַנדערע לובריקיר־שאָן טראַבלס.

לייגט ניט אָפּ אַפּ־צושטעקן אייער "קרענק קיים". לאָזט מיר אָפּשטע־קען אייער קאַר אַלע 500 מייל און איר וועט קיינמאָל ניט האָבן קיין אויסגענוצטן אינ־רושען.

OIL RADIO GAS

אַלעס אין פרייַ.

פאָרט צו, לאָמיר זיך באַקענען

NORTH MAIN Service Station

מ. שאַפּראָן, מענעדזשער
SELKIRK and MAIN
טעלעפאָן 55 757

סעלקירק און מיין, אַרום "דאָס איד. וואָרט"

סאַסקאַטון

סאַסקאַטונער נאַטיצן

היינטיקן וואָך־ענד פאָרן אָפּ די פאָל־גענדע פּערזאָנען צו דער דזשודיאַן קאָנפע־רענץ אין עדמאָנטאָן: מר. און מרס. א. וואָגעל, מרס. ד. מ. באַלצאָן, די פריילנס ליליען הוירן, פרידא בלענק, עוועלין וואָר־ניק, פעני צייטלין און די הערן נאָרמאַן גענזער, מעקס ד. פרידמאַן און הענרי סינגער.

* * *

די ליידיס אקזיליערי פון תלמוד תורה האָט אָפּגעהאַלטן א וואָלן־פאַרזאַמלונג און די פאָלגנדע זיינען דערוויילט געוואָר־דן:

מרס. וואָגעל, ערן־פּרעזידענט; מרס. גראַפּער, פּרעזידענטן, מרס. טשערטקאָוו, וויצע־פּרעזידענטן; מרס. טשערניאַק, קאָ־סירערן; טראַסטיס: מרס. דזשאָזעפסאָן, מרס. שאַר, מרס. אַלמאַן, מרס. זימבערג, מרס. קאָווש.

אין רעפרעשמענט קאָמיטעט זיינען אריין: מרס. קעסמאַן, רעזניק, קרימער, וואַסערמאַן, עליס, סאַלאָוועי, קליימאַן און מרס. סינגער.

* * *

דעם 21טן דעצעמבער איז געגעבן גע־וואָרן א פאַמיליע דינער אין דער היים פון מרס. פ. טשערטקאָוו, לכבוד איר 59טן געבורטסטאָג. מרס. טשערטקאָוו איז פּרעזענטירט געוואָרן מיט א בוקעט בלו־מען פון אירע צוויילינג איינקלאַר. זי האָט אויך געקראָגן מתנות פון אירע קינדער פון סאַסקאַטון, דראַמאַטעלער און קאַלגאַרי.

* * *

דער תלמוד־תורה קאָמיטעט האָט זונ־טאָג דעם 14טן דעצ. דורכגעפירט א דער־פאָלג רייכן חנוכה־אָוונט.

* * *

מיס פעני צייטלין איז אָפּגעפאָרן קיין עדמאָנטאָן אלס דעלעגאַטן צום דזשודיאַן קאָנפערענץ.

* * *

די ליידיס אקזיליערי אָנגאַסירט א קאָנ־צערט אין ראַקסי טעאַטער, אויף דעם 11טן יאַנוואַר. דער סילוועד טאָן אַרקעסטער וועט שפּילן.

* * *

מיס קלאַרא שאַר איז אָפּגעפאָרן קיין ווינניפּעג וואו זי וועט פאַרבריינגען א פּאָר וואָכן. אויך איז מיס עני ליפּשיץ אָפּגע־פאָרן צוריק קיין ווינניפּעג.

* * *

חנוכה "דינערס" זיינען פאָרגעקומען אין דער היים ביי מרס. ס. בריינבאַום ווי אויך ביי מרס. מ. מ. וואַסערמאַן.

* * *

מר. הערי לאַנדא און זיין ברודער דר. איסטוואוד לאַנדא זיינען אָפּגעפאָרן קיין ווינניפּעג וואו זיי וועלן זיין די נעסט ביי זייערע קרובים און פריינט פאַר די נעק־סטע צוויי וואָכן. זיי וועלן זיין מחותנים ב יידער מעלאַמעד־לעוויס חתונה דעם 4טן יאַנוואַר.

* * *

מר. און מרס. וויטס און פאַמיליע האָבן גע־פייערט די בר־מצווה פון זייער זון דזשעער־אַמין. די בר־מצווה איז פאָרגעקומען אין שול און ער האָט געהאַלטן א שיינע דר־שה. מר. מ. טשעטקאָוו האָט אויך גע־האַלטן א רעדע.

* * *

מרס. מ. טשערטקאָוו האָט נעהאַט די אויפזיכט אויף דער חנוכה פּאַרטי וואָס איז געגעבן געוואָרן אין תלמוד תורה פאַר אַלע קינדער. פלאַרענס באַלזאַק, טיל־גראַפער, ב. גורעוויטש און עסטעלא מאַלין, האָבן אַרויסגעהאַלפן.

הערי ס. העי

באַראָטונגס אָפּטאָמעטריסט
קליניק פאַר קאַסאַקע אויגן
ערשטער פלאָר, ניו מאַקמילאַן בילדינג
טעלעפאָן 2632 — 3455
סאַסקאַטון, סאַסק.

"אַלצדינג עלעקטרישעס"
מיר ספּעציאַליזירן זיך אין
דע פּאַרעסט קראַפט ראַדיאָ
און עלעקטרישע ריפּערס
Dawson Electric Company
221 Avenue D South — Saskatoon
Phone 3764

Birney's Hardware
אויסשליסלאַכע אָנענטן פאַר
טש-נעטל
וואַרנישעס
און אַלע
שנעל טריקנדיקע ענעמלס
AVENUE A and 20th STREET
Phones 2988-3466 Saskatoon

CENTRAL GARAGE
170 1st Ave. N. Saskatoon
מיר לייגן פאַר צו אייער באַדינונג די בענעפיטס פון 10 יאָר גאַראַנטיע דערפאָ־רונג אין די פאַלגנדע דעפּאַרטמענטס —
קאַר אָווערהאַלינג
פענדער ריפּעירינג
ראַדיאַטאָר ריפּעירס
פלינקע באַדינונג, גלענצנדע אַרבעט
נידעריקע פּרייזן
CLAIR H. KING. Prop.

אויב ס'איז
דיימאָנדס
זעט די
STACEY BROS.
(סטאַסי ברידער)
קוואַליטי דזשעלערס
זיינערס מערידזש לייסנס
Stacey Bldg., 20th Street West
Phone 3410

אונז עקזאַמענירט

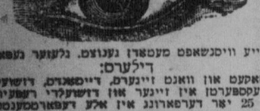

נייע וויסנשאַפט מעסאַרן נענוטצט, גלעזער נעפּאַסט דילערס:
פּאַקטעס און וואָנס זיינערס, דייטאַרס, דזשעלערי עקספּערטן אין זיינער און דזשעלערי רעפּערס
25 יאָר דערפאַרונג אין אַלע דעפּאַרטמענטס
העמס
דזשעלערי און אָפּטיקאַל קאָמפּאַני
259, צוויטע עוועניו סאַוט, סאַסקאַטון

ROSS PLUMBING & HEATING CO.
סאַניטאַרי און באַהייצונג אינזשינערן
ד. א. ראָס, איינגעמער
132 Ave. A. North, Saskatoon, Sask.
Phone 3919

הוסטן און פאַרקילונגען
מאַרשאַל'ס סירופּ
אָף ספּרוס און מאָלי
ניט שנעלע הילף
35 סענט און 60 סענט סייזעס
מעקבין און מאַרשאַל
פּרעסקריפּשאָן דראַגיסטן
קאָרנער 2טע עוועניו און 20טע סטריט
טעלעפאָן 4211—4446
427—20טע סטריט וועסט.
טעלעפאָן 3217
מיר דעליזוערן

דיפּ סים קוילן
האַרט — היים — דויערהאַפט
ווי צוגעשטעלט צו דער אגודת ישראל שול פון סאַסקאַטון
אַלע סייזעס קאַרדהאָלץ, קינדלינג און קוילן אין סטאָק
פאַרמערס קאָל קאָמפּאַני לטד.
טעלעפאָן 2607 — סיטי מאַרקעט סקוואַר

סאַסקאַטון — אויפמערקזאַם — סאַסקאַטון
מר. מעקס ד. פרידמאַן
איז דער קאָרעספּאָנדענט און פאַרטרעטער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייער שטאָט און אומגענגס.
מיר בעטן אַלע סעקרעטאַרן פון די סאַסקאַטונער אָרגאַניזאַציעס צו איבער־געבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַניזאַציעס צו מר. מ. ד. פרידמאַן וועלכער איז אויך באַפאָלמעכטיקט אָנצונעמען סובסקריפּשאָנס פאַר "דאָס אידישע וואָרט".
שרייבט אָדער טעלעפאָנירט צו אים
3320 אָדער 3080

ברודער מאָרד

העכסט אינטערעסאַנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פאָרזעצונג)

— נאָגע ריכטיק, — האָט דער אינדיער אויסגערופן, — אייער מאַן איז א פעאַי־קער מענש. ער האָט מיר ווידערלאַך גע־האַלפן געפינען מיין פיינט, ליידער . . .

— זעט איר, סאַהיב, אז א מענש מוז זיך קאָנען באַהערשן, — האָט דער אַר־וואַקאַט ווייטער געזאָגט, — ווען איר זאָלט זיך געווען פאַרהאַלטן רואיק, ווען איר האָט נעפונען אייער פיינט, וואָלט איר ניט געהאַט די אומאַנגענעמלאַכקייט צו זיצן עסלאַכע טעג אין א דול הויז. איר זייט אַבער באַלד אַרויסגעשפּרונגען, האָט געשריען, געליאַרעמט און זיך ניט געקאָנט איינהאַלטן, — איז וואָס דערפון אַרויס־געקומען? אייער פיינט איז אַנטלאָפן און איר האָט געהאַט אומאַנגענעמלאַכקייטן; נאָך מער, אייער פיינט איז געוואָרן אז איר זוכט אים און ער האָט זיך שוין געהיט פאַר אייך.

— אַלזאָ, ווייסט איר ניט ווי דער מאַן

PLAYHOUSE

זיבן טעג
אָנפאַנגענדיק
דעצ. 27טן
שבת
מאַטינע
2.30

אַ אַרטיסטישע אַקטיאָן

זעט
פעירים
קאַמישע
הינט און
קעץ
שיינען
טענצער
זינגער
קאָמיקערס

פּריזען
75, 50, 35, 25 ס.

מאַטינעס אַלע פּלעצער 25 ס.

הייסט? — האָט דער אינדיער געפרעגט האַסטיק.

— דאָס נראַדע ניט, איך קאָן דעם מאַן, וועלכער איז אייער פיינט און איך ווייס ווי ער הייסט.

— דאָן זאָגט מיר ווי ער הייסט, — האָט דער אינדיער געשריען אומגעדולדיק.

— איר ווערט שוין ווידער אומרואיק, איר זייט שוין ווידער אומגעדולדיק?

— האָט דער אַרוואַקאַט געפרעגט, — אויב איר וועט אַזוי זיין, דאָן וועל איך מיט אייך ניט קאָנען ריידן.

— אַך, איר קאַלטע מענשן, פון קאַלטן לאַנד! — האָט דער אינדיער געזיפצט, — אייך איז גוט צו ריידן פון געדולד, פון זיך רואיק פאַרהאַלטן, ווייל אין אייערע אָדערן רינט קאַלט בלוט. איר זייט קאַלט ווי אייער ווינטער, ווי אייער שניי און ווי אייער אייז, מיר אַבער, מיר, אינדיער, מיר קאָנען ניט רואיק זיין, ווייל אין אונ־זערע אָדערן קאָכט דאָס הייסע בלוט פון דעם פייערדיקן אינדיען, אין אונזערע אָדערן רינט קיין בלוט, אַנדערן פייער.

— און דערנאָך מוזט איר זיך באַהערשן!

— האָט דער אַרוואַקאַט באַטערקט, ווייל אייער פיילט איז אַנטלאָפן.

— ווען א ווילדער טיגער וואָלט אין דער דאָזיקער מינוט אַריינגעלאָפן אין צימער, וואָלט דער אינדיער אַזוי ניט אונטערגע־שפּרונגען, ווי איצט, ווען דער אַרוואַקאַט האָט אים געזאָגט, אז זיין פיינט איז אַנטלאָפן.

עס האָט זיך אויסגעוויזן אז ער וועט איבערקערן דאָס הויז, וואו ער געפינט זיך, אַבער דער אַרוואַקאַט האָט אויף אים א קוק געטאָן מיט זיינע גרויסע אויגן און דער אינדיער האָט פאַרביסן מיט די ליפּן פאַר צאָרן און שמערץ.

עס זיינען פאַרגאַנגען אייניקע מינוטן; איידער דער אינדיער האָט זיך אַזוי ווייט באַרואיקט אז ער האָט געקאָנט אויסריידן א וואָרט.

—אַלזאָ, איז ער אַנטלאָפן? — האָט ער ענדלאַך געפרעגט, — ווי הייסט ער?

— ער הייסט נראָף אַלפּרעד טשעוויִיק, — האָט דער אַרוואַקאַט געענטפערט רו־איק.

דער אינדיער איז ווידער אויפגע־שפּרונגען און האָט אויסגערופן:

—נו, איצט וועל איך אים שוין קריגן, איצט, ווען איך ווייס שוין ווער ער איז און ווי ער הייסט, וועט ער שוין ניט אַוועק פון מיינע הענט. זייט מיר געזונט, הער שאַרף.

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט ער גע־וואָלט אַרויסלויפן פון צימער.

— בלייבט נאָך אביסל סאַהיב, — האָט דער אַרוואַקאַט געבעטן. — מיר האָבן נאָך עפּעס צו ריידן.

— אַ, איך פאַרשטיי, איך האָב אייך נאָך ניט באַצאָלט פאַר אייער אַרבעט, — האָט זיך דער אינדיאַנער געקאָכט פאַר פאַרדרוס.

ער האָט אַרויסגעכאַפּט זיין פּאָרטמאָנע האָט פון אים אַרויסגעכאַפּט א באַנק־נאָט פון הונדערט פונט און האָט עס אַוועקגעלייגט אויפ'ן טיש פאַר'ן אַרוואַ־קאַט. דער אַרוואַקאַט האָט געכאַפּט דאָס געלט און האָט עס א שליידער געטאָן אויף דער ערד.

איר באַליידיקט מיך, סאַהיב, — האָט ער געזאָגט ערנסט, — ווען מיר קומט געלט פאַר מיין אַרבעט פאָדער איך עס, ווען איך זאָג אַבער, אז איך האָב מיט אייך עפּעס צו ריידן, — איז עס ווייכטיק.

— איך פאַרשטיי אייך ניט, — האָט דער אינדיער זיך אָפּגערופן רואיקער, — וואָס נאָך האָט איר מיט מיר צו ריידן? אונזער געשעפט האָט זיך דאָכט זיך שוין געענדיקט.

— וואָס וועט איר זאָגן ווען איך זאָל אייך זאָגן, אז איך האָב געהאַלפן גראָף אַל־פּרעד צו אַנטלויפן פון לאַנדאָן? — האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט רואיק.

— דאָס איז ניט אמת, דאָס קאָן ניט זיין. איך האָט עס ניט געטאָן.

— איך גיב אייך מיין ערן־וואָרט, אז איך האָב עס יאָ געטאָן.

דער אינדיער איז געבליבן שטיין ווי א צעמישטער, ער האָט ניט געוואוסט אויב דער אַרוואַקאַט לאַכט פון אים אָדער ער מיינט עס ערנסט. דער אַרוואַקאַט האָט עס גוט פאַרשטאַנען און ער האָט באַלד געפונען א מיטל, ווי אייער שניי און ווי דעם אינדיער צו קאָנען זיין רואיק און זיך צו באַהערשן.

— הער סינדאַ באַהאַדור, איך גלויב, אז איר נעמט ניט צוריק וואָס איך גיב,— האָט ער געזאָגט און האָט אָנגעוויזן דעם אינדיער אויף דעם באַנקנאָטן, וועלכער איז געלעגן אויף דער ערד.

— נעווין, נעווין! — האָט דער אינ־דיער אויסגערופן.

— און איך נעם קיין געלט, וועלכעס איך האָב ניט פאַרדינט, — האָט דער אַר־וואַקאַט געזאָגט.

ער האָט א קוועטש געטאָן א קנעפּל אין זיין שרייב־טיש, און א בלייבער דאָ־ער יונגערמאַן איז אַריינגעקומען.

— הער מאַרפּי, איך ווייס, אז איר האָט א אַרימע שוועסטער וועלכע וויל הייראַטן, איר האָט אַבער קיין געלט ניט, — האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט, — וואָס ווייס ווי־דער, אז דאָס געלט וואָס איר פאַרדינט ביי מיר ניט איר אַוועק אייער מוטער וועלכע האָט קליינע קינדער.

דער יונגערמאַן האָט אַראָפּגעלאָזן דעם קאָפּ און האָט געשווינגן. עס איז ווירקלאַך געווען וואָר. זיין פאָטער איז געשטאָרבן מיט א פּאָר יאָר צוריק און האָט איבער־געלאָזן א פרוי מיט פינף קינדער. זיין על־טערע שוועסטער האָט געקראָגן אַל אייר־דעלען יונגמאַן, וועלכער האָט זי געליבט. זי האָט מיט אים אַבער ניט געקאָנט הייר־אַטן, ווייל זי האָט ניט געהאַט זאָגאַר די נויטיקע קליידער און דער יונגערמאַן איז אויך ניט געווען רייך.

דער אַרוואַקאַט האָט זיך אָנגעבויגן, האָט אויפגעהויבן פון דער ערד דאָס געלט און זיי דערלאַנגט דעם יונגן מאַן מיט די פאָלגנדע ווערטער:

— נעמט דאָס דאָזיקע געלט, מאַרפּי, און מאַכט גליקלאַך אייער פאַמיליע!

דער יונגערמאַן האָט אויסגעגלאָצט א פאַר אויגן און האָט געקוקט אויף דעם אַר־וואַקאַט. ער האָט ניט געוואוסט, אויב שאַרף לאַכט פון אים, אָדער ער מיינט עס ערנסט.

— נעמט דאָס געלט, מאַרפּי; — האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט, — עס איז אייר־ערס.

— איך דאַנק אייך, הער שאַרף! — האָט דער יונגערמאַן אויסגערופן, — מיין שוועסטער, און מיין נאָנצע פאַמיליע וועט אייך זייער דאַנקבאַר זיין, איר האָט אונז געהאָלפן אין א נויט.

דאַנקט ניט מיר, נאָר דעם דאָזיקן הער,

— האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט, און האָט געוויזן אויף סינדאַ באַהאַדור'ן.

דער יונגערמאַן האָט געוואָלט דאַנקען דעם אינדיער, סינדאַ באַהאַדור, אָבער האָט אַרויסגעכאַפּט זיין פאָרטמאָנע, האָט אַרויסגענומען נאָך א באַנקנאָט פון הונ־דערט פונט סטערלינג און האָט געזאָגט צום אַרוואַקאַט.

— איך וועל עס ניט דערלאָזן איר זאָלט מיך איבערביטן!

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט ער דער־לאַנגט דעם יונגן מאַן די צווייטע באַנק־נאָט. דער יונגערמאַן האָט ניט געוואָלט נעמען.

— נעמט, מאַרפּי, — האָט דער אַרוואַ־קאַט געזאָגט, — נעמט און גייט אַהיים מיט מאַכט גליקלאַך אייער פאַמיליע! היינט און מאָרגן זייט איר פרייַ פון אייער אַרבעט.

וואָך ענד ספּעשלס

פּרייזן זיינען גוט פאַר פרייטאָג און שבת היינטיקע וואָך דעצעמבער 26, 27

אייוואַרי סאָאַפּ פלייקס, 5 אונץ פּעקל 2 פּעקלאַך פאַר	15c	אַליוס, "וויקטאָרי" ברענד, ערשטע קוואַליטעט אויסגעקליבענע קווין גרויסע	22c
קאַרן — "פרייד אָף וועלי" ברענד, וויַיט קראַסבי, נו. 2 סייז טין, 2 פינט	25c	20 אונצ. דושאַר	19c
קעץ — לאָורענטיין פול קרים, פייַנער פלייוואָר, שמירט זיך לייכט. ¼ פ. פּעקלאַך	10c	פּינסט געמישטע נוס, קיין פּינאַטס, א פונט	22c
מערזשיק בעקינג פּאָודער 4 אונצ.	14c	רזשעלי פּאָודער, "לושיאַס" ברענד, ספּעשל 3 פאַר	19c
8 אונצ.	23c	פאַלמאָליוו זייף, 3 שטיק	14c
טאָמייטאָס, אַנטריאַ אויסגעקליבענע נע קוואַליטעט, גרויסער נו. 2½ סייז טין, 2 פינט	25c	סאַרדינס, קראַס פיש ברענד, גע־פּאַקט אין רייַנעס אַליוו אויל, ¼ פונט טין	4c
		ניעלס ברוט, פולער 16 אונץ לאַבן	

די אויבן אָנגעוויזענע פּרייזן זיינען בלויז עטלאַכע פון אונזערע ספּעשלס פאַר היינטיקער וואָך

NEALS STORES

"וואו עקאָנאָמיע הערשט"

1302 MAIN STREET — **974 MAIN STREET**

NEW PALACE THEATRE

היינט

קומט מאַכן "וואוהופּ" אין

"די ביג פּאַרטי"

אויך קאָמעדי, נייעס און קורצע זאַכן

דער יונגערמאַן האָט זיך אַזוי צעמישט אז ער איז אַרויסגעלאָפן פון אַפּיס ווי א וואַנזיניקער.

ווען דער יונגערמאַן איז אַוועקגענאַנ־גען, האָט סינדאַ באַהאַדור דערלאַנגט דעם אַרוואַקאַט די האַנט און געזאָגט:

— ווי עס זעט אויס, האָבן מיר גליק־לאַך געמאַכט דעם דאָזיקן מענשן.

— ניט איך האָב עס געטאָן, נאָר איר — האָט דער אַרוואַקאַט געענטפערט.

— לאָמיר דאַריבער מער ניט רייַדן, הער שאַרף! זאָגט, וואָס איר האָט מיר געוואָלט זאָגן. איך בין איצט פּוקשטענ־דיק רואיק.

— איר ווייסט דאָך ווי שווער עס איז געווען אויסצוגעפינען דעם מאַן וועלכן איר האָט ניט געקאָנט, — האָט דער אַר־וואַקאַט ווייטער געזאָגט, נאָר דורך א צו־פאַל בין איך געווער געוואָרן, אז דער דאָ־זיקער טויגעניכטס, דער דאָזיקער טייוול געהערט צו א פאַמיליע, וועלכע איז באַ־רימט איבער גאַנץ ענגלאַנד און פון וועל־כער אויגן און האָט געקוקט אויף דעם אַר־וואַקאַט. ער האָט ניט געוואוסט, אויב שאַרף לאַכט פון אים, אָדער ער מיינט עס ערנסט.

— נעמט דאָס געלט, מאַרפּי; — האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט, — עס איז אייר־ערס.

— איך דאַנק אייך, הער שאַרף! — האָט דער יונגערמאַן אויסגערופן, — מיין שוועסטער, און מיין נאָנצע פאַמיליע וועט אייך זייער דאַנקבאַר זיין, איר האָט אונז געהאָלפן אין א נויט.

דאַנקט ניט מיר, נאָר דעם דאָזיקן הער,

— האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט, און האָט געוויזן אויף סינדאַ באַהאַדור'ן.

דער יונגערמאַן האָט געוואָלט דאַנקען דעם אינדיער, סינדאַ באַהאַדור, אָבער האָט אַרויסגעכאַפּט זיין פּאָרטמאָנע, האָט אַרויסגענומען נאָך א באַנקנאָט פון הונ־דערט פונט סטערלינג און האָט געזאָגט צום אַרוואַקאַט.

— איך וועל עס ניט דערלאָזן איר זאָלט מיך איבערביטן!

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט ער דער־לאַנגט דעם יונגן מאַן די צווייטע באַנק־נאָט. דער יונגערמאַן האָט ניט געוואָלט נעמען.

— נעמט, מאַרפּי, — האָט דער אַרוואַ־קאַט געזאָגט, — נעמט און גייט אַהיים מיט מאַכט גליקלאַך אייער פאַמיליע! דער יונגערמאַן האָט אויסגעגלאָצט א

בריוו אין רעדאַקציע

נאָך א בריוו וועגן דער בשר־כשר פראַגע *)

ווערטער רעדאַקטאָר:

אַלס שטענדיקער לעזער פון דער צייַ־טונג וויל איך בעטן מיר דערלויבן א שטי־קעל פּלאַץ אין אייער צייטונג.

איינגעלאַך בין איך אויסן מער צו פרע־גען ווי צו שרייבן און מיינע פראַגעס באַ־לאַנגען נישט צו וועמען עס איז דיריקט, איך דיינק, אז זיי געהערן צו עטלאַכע קאַ־טעגאָריעס. מיר לייענען א טענה צום "אי־דישן וואָרט" פונ'ם שטאַט קאַמיטעט, — ווי זיי רופן זיך, — אז דער הער רעדאַק־טאָר איז איינזייטיק. קאָן איך ניט פאַר־שטיין. דאַכט זיך, אז מיט דעם דרוקן דעם דאָזיקן בריוו וואָס איז פול מיט שמוץ אויף די רבנים און מיט לצנות מאַכן פון אַלע רבנים און דעם כשרות, איז ענינג צו באַוויזן, אז די רעדאַקציע פונם "אידי־שען וואָרט" איז ניט איינזייטיק. מר. ראָזנער ווייזט אָן אין זיין בריוו, אז זיי זיינען 90 פּראָצענט פון דער שטאָט. וואָלט איך וועלן וויסן זיין חשבון. איך האָב אויסגעפונען, אז די כשרה בוטשא־רעס האָבן פאַרקויפט אין דעם חודש נאָ־וועמבער 190 טויזנט פונט פלייש, — און לויט דעם חשבון זיינען זיי ניט קיין פולע 15 פּראָצענט. איז ווי אַזוי זאָגט מען אויף זיך 90 פּראָצענט? זיי נעמען עס דערפון וואָס ביי א מאַס־מיטינג ווערט אָנגעפילט דער האַל מיט מענשן. ווייסן זיי דען ניט, אז מענשן לויפן צו יעדער שריפה, כאָטש עס אינטערעסירט זיי גאָר ניט. און איצט וועל איך טאַקע פרעגן וואָס לויפט־אַוועק אירן? וואָס הערט איר נאָך אַלץ די מבזה ווערטער וועגן די רבנים. זאָל איך טאַקע גלויבן, אז די אידן וואָס איך זע גיין צו די מיטינגען האָבן טאַקע אַזא גרויסן נחת פון הערן ווי מ'שפּעט אָפּ פון די רבנים און דער תורה? איך ווייס דאָך, אז קיין פלייש נעמט איר ניט ביי זיי, וואָס זשע קלייבט איר נחת? איך ווייס, אז מיר קו־קען אויף די פאַרטרוזשער אידן ווי אויף דעם אריסטאָקראַטישן ברודער. אַרטאָדאָק־סיע האָבן מיר נענומען פאַר זיך, מיר האָ־בען פרומע שולן, אַרטאָדאָקסישע רבנים א. ד. גל. מוזן מיר זיך ניט שעמען פאַר יענע אידן, אז ביי זיי האָט זיך געשטעלט זייער א בוטשער שאָפּ און האָט קיין צוויי וואָכן ניט געקאָנט שטיין און מיר האָבן א פאַר בוטשערס אין דער נאָרט ענד וואָס מאַכן א לעבן פון יענע אידן, — איבער־ציינט עס אונז ניט, אז ווען עס קומט צו דער פראַגע פון כשרות, צו רעספּעקט פאַר רבנים, האָבן זיי אַזוי ניט מיר? איך בין שוין דאָ מער ווי 20 יאָר. איך האָב זיך שוין אָנגעהערט מיט ליידיס אַקזילעריס פאַר בית יתומים, מושב זקנים, ת"ת א. ה. גל. קיין ליידיס אַקזילעריס פון אַנטי־כשר האָב איך נאָך קיינמאָל ניט געהערט, און וואו ווערט עס באַשאַפן, — אין דער אַרטאָדאָקסישער נאָרט ענד!

און נאָך א גרעסערע שאַנדע: וואו איז דער פּלאַץ פאַר דעם אין תלמוד תורה? דאָרט וואו עס דאַרף דערצוגיגן ווערן א דור מיט א ליבשאַפט צו תורה און רעספּעקט צו רבנים און דרך ארץ פאַר כשרות, זאָל אויך זיין א פּלאַץ פאַר די חוזק־מאַכער. ווייל איך פרעגן; וואו זיינען אונזערע אידן וואָס פאַרטראָגן דעם דאָזיקן חילל השם?

עס גייט אַרויס זייער א קאַמיטע מאַן און דאַכט זיך נאָך זייער ווייס־פרעזידענט, און זאָגט פּשוט אויף דער פּלאַטפאָרם: "אמת, מיר עסן טריפות, אַבער ווער איז שולדיק?" — און אידן הערן און שווייגן, ווען זייער א קאַמיטע מאַן זאָגט אַליין אַזעלכע ווערטער. דער תירוץ — מען האָט מוראַמורא פאַר פעטש! איז טאַקע הפקר וועלט? א נייער סטאַרקיפּער פון זייער קאַמיטע שטעלט זיך אַוועק און ער ווייל גאַרנישט, ער ווייל נאָר פאַרהיטן דעם אַרי־מאַן. מר. סטאַרקיפּער, אויב איך זייט אַזא מין פריינט צום אַרימאַן, פאַרוואָס מאַכט איר א טראַסט צווישן סטאַרקיפּערס, אז מען זאָל ניט קאָנען קריגן קיין באַקס וואָ־סער, אָדער געפּיקלטע פלייש דירעקט פון דער פעקטאָרי, און איר ווילט זיך נאָר באַוואָרענען, אז ברויט זאָל מען ניט קאָ־נען קריגן ביליג, כדי דער סטאַרקיפּער זאָל קאָנען מאַכן א לעבן? פאַרוואָס זעט איר בעסער ניט אויסטייבערן דעם ברויט? אָדער די וואַסער? וואו איז ערגעץ אייער באַוואָרענען דעם אַרימאַן?

און נאָך איין פראַגע: זיי שרייען זיי ווילן שלום. אויב יאָ, איז וואָס גייען זיי אַרויס און דערקלערן, אז קיין אויסזיכטן פאַר שלום זיינען ניטאָ, ווען עס זיצן 15 מענשן און מ'זוכט מיטלען פאַר'ן שלום, אָבער וועלכע האָבן נאָך דערווייל קיין וואָרט ניט געזאָגט און מען ווייס נאָך ניט זייער שטעלונג צו ווייס פאַר א צד זיי שטיין צו. עס ווייזט אויס, אז איר ווייסט אז עס איז ניטאָ קיין פּלאַץ פאַר אייער געדעכטקייט, באַוואָרנט איר זיך פריער און פאַרלויפט דעם וועג. איז דאָס א פאַרלאַנג פון שלום?

מיט דאַנק פאַראויס,

ג. פעקער.

*) באַמערקונג פון רעדאַקציע: —דאָס וואָס מיר האָבן געגעבן פּלאַץ פאַר א בריוו צו א פאַרשטייער פון איין צד אין דער בשר־כשר פראַגע, צוזינגט אונז איצט געבן א פּלאַץ פאַר'ן צווייטן צד. מיר קאָ־נען אָבער נאָטירלאַך די צייטונג ניט פאַר־וואַנדלען אין קיין קאַמפּס־פּלאַץ פאַר ביי־דע צדדים, און מיר וועלן דערפאַר מער קיין בריוו וועגן דעם ענין ניט דרוקן.

Classified Section — קלאַסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פּריזן פאַר אַרויסערטיזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אפּטיילונג

איין מאָל, 5 ס. פּער "אַנייס ליין"		מאַר 3 מאָנאַטן.	$2.15
מאַר א וואָך, 20 ס.	"	מאַר 6 מאָנאַטן.	$4.00
מאַר א מאָנאַט, 75 ס.	"	מאַר 1 יאָר.	$7.50

:: פּערזענלאַכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פּאַרסערוויס עוו. איבער לייסטאָוס טעאַטער גייסטע בעסטע פּאַסט טראַנס און וואַלץ סטעפּס פלאַטן און סטריקסלי פּריוואַטע לעסאָנס. פולער קורס פון לעסאָנס $5.00.

ראָבערט גרעי סקול פון פיזישער קולטור
83 באַלמאָראַל פּלייס, טעלעפאָן 409 39.

R.B. ORMISTON
פּלאַריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בכוטען טעלעגראַפירט איבערלאַנד

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן א פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, אייער דאַרף דאָס און ניט האָבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

אַאַקטיון מעסענדזשער
טעלעפאָן 26 062
באַיס, מאַטעראַרסייקלס, טראַקס, דעליוועריס אין אַלע אירע בראַנטשעס.
AACTIVE MESSENGER SERVICE
119 Albert Street

טייפּרייטערס
באַנקראָט סייל, רעמינגטאָן, אַנדערוואוד, וואוד־סטאָק אַז. וו.
T. A. WEIR
Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

LIGHTFOOT'S TALLY HO'S
פאַר שלינטן פּאַרטיס
Phone 86 067 Evenings 23 258

נעשעפט געלעגענהייטן
Business Opportunities

פאַרלאַנגט א פּאַרטנער צו א גוט עטאַב־לירטער ביזנעס, וואָס צייגט גוטע רעזולט־טאַטן. מוז האָבן פון 6 ביז 8 טויזנט דאָ־לאַר. פאַר אינפאָרמאַציע זיך ווענדן צו ב. מ. מאַראַנץ אין קאָ., 277 סעלקירק עוו. טעלעפאָן 984 56.

גראָסערי און בוטשער, סטאָר מיט בא־קוועמען סוויט, רענט בלויז $50. סטאָק און פיקסטשורס, $1.700. א גוטער גע־שעפט. קיין קרעדיט.

קאָנפעקשאָנערי סטאָר, אין איינער פון די בעסטע נאָסן אין שטאָט, א פּלאַץ וואו א פעאַיקער כאַן קאָן מאַן גרויסע געשעפט טון. סטאָק און פיקסטשורס $2.500, אויף לייכטע צאָלונגען. רענט בלויז $40.

דזשענעראַל סטאָרס, א גרויסער אויס־וואָל פון קליינע און גרויסע געשעפטן.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

אַפּאַרטמענט בלאָק, 10 סוויטס. יער־לאַכע רענט $4.718. פּריין $23.000.

האַרדוואַר, שטעטל פון 500, סטאָק $8.000. אומזאַץ $35.000.

SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

דריי און פיר רום סוויטס צו פאַרקויפן
באַלפּוריאַ אַפּאַרטמענטס, קאַמיראַל עוו. נאָר פאַנאַמאַ בלאָק, מאַקריי עוו. נאָבל בלאָק, אַלפּרעד עוו. רענפריו אַפּאַרטמענטס, מאָנטען עוו. הייזער, קאַטעדזשעס און אַיַיע באַנגאַ־לאָוס. רענט זייער ריזאָנאַבעל.

געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן.

האַלד אָפּ אינשורענס, $10 א פּאָליסי

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 אָדער 807 58

צו פאַרקויפן א פּלייש און פּראָוויזשאָן ביזנעס. גוטער טרייד. עטאַבלירט 12 יאָר אין אַן ענגלישן דיסטריקט. מוז שנעל פאַרקויפט ווערן פאַר האַלב אומזיסט. זיך ווענדן צו

M. B. MORANTZ & CO.
Phone 56 984 277 Selkirk Ave.

איך פאַרלאָז די שטאָט. איך וועל פאַר־קויפן א וועבער אופּרייס פיאַנאָ אין ערשט קלאַסיקן צושטאַנד. $125. זיך ווענדן אין 752 מעקדערמאָט, סוויט 12. טעלעפאָן 23 557.

כער איך פיר אַלע געשעפטן אַלס אַד־וואַקאַט.

— אַ, איצט פאַרשטיי איך, — האָט דער אינדיער אויסגערופן, — דערפאַר האָט איר ניט געקאָנט מיין פריער זאָגן, ווער ער איז, ווייל איר פירט זיינע געשעפ־טען אַלס אַרוואַקאַט, ווייל ער איז אייער קליענט.

— לאָזט מיר עניקן דאָן דאָן וועט איר רייַדן, — האָט דער אַרוואַקאַט געבעטן.

— שטעלט אייך פאַר מיין לאַנג, ווען איך בין געווען געוואָרן, אז ער איז דער איינ־ציקער שלעכטער מענש אין דער גאַנצער גוטער, איידעלער פאַמיליע, און אז איך בין אויך געווער געוואָרן אז ער האָט שוין באַנוצט זיין שערעקלאַכן גיפט און האָט שוין מיט אים געמיטעט א מענשן און נאָך וואָס פאַר א מענשן . . .

— און איר האָט געלאָזט אַנטלויפן דעם מערדער? — האָט זיך אָנגעהויבן קאָכן דער אינדיער.

— הערט מיך אויס, — האָט דער אַר־וואַקאַט זיך ווייטער געבעטן. — אין דעם ווען איר זייט צום ערשטן מאָל געקומען צו מיר, בין איך ניט געווען אין דער היים — ווייסט איר וואו איך בין געווען? — אין שלאָס שטעוויִיג. ווייסט איר וואָס איך וואָס איך האָב געטאָן אין דעם שלאָס?

— איך האָב ביינעוועוונס די באַערדי־קונג פון גראָף פרעדעריק טשעוויִיג.

— צו וואָס דאַרף איך פון וויסן, — האָט דער אינדיער געפרעגט.

— דער אַרוואַקאַט האָט זיך געמאַכט אַז ער האָט ניט געהערט די פראַגע און ער האָט געזאָגט:

(פאָרזעצונג קומט)

אין פּעלעס טעאַטער

קומט מאַכן "וואוהופּ" אין פּעלעס טעאַ־טער. היינט ווערן געוויזן דאָס זייער אַמר־זיריקיקע און דורכאויס רייַדניקע בילד "די ביג פּאַרטי". יעדער מינוט וועט אייך פאַרשאַפן פאַרגעניגן. דאָס דאָזיקע בילד איז א דערפאָלגרייכער "היט", געשפּילט פון ערשט קלאַסיקע אַקטיאָרן און אַק־טריסעס. שיינע סעניאַריעס, אינטערע־סאַנט. עס וועט אייך געפעלן.

עס ווערט אויך געוויזן א שיינע קאָ־מעדיע, נייעס און קורצע פיינע בילדער. זעט און הערט עס אין פּעלעס טעאַטער.

שמואל קיץ ע"ה

צו מיין פאָטער און מומע, קאַ־זינס און דער גאַנצער משפחה. דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווייסן זיי אַלע־מען נעטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. י. קיץ

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

באַלטיק אַפּאַרטמענטס
מאַניטאָבאַ עוו.
צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס, נייַ דעקאָרירט. סטרינג באַלקאָנס.
מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער
סוויט "די." טעלעפאָן 56 668

צו פאַרענטן 1 אָדער 2 רומס, געפּויר־נישט אָדער ניט. זיך ווענדן אין 511 מעגנוס עוועניו.

צו פאַרענטן צוויי באַקוועמע רומס אין א פּריוואַטער היים. מעסיקער רענט. א סך הייסט וואַסער. מיט אָדער אָן באַדד. זיך ווענדן 473 סאַלטער סטריט.

צו פאַרענטן א 5 רום פולי מאָדערן קאָ־טעדזש, באַטייצט, מעסיקער רענט. זיך ווענדן אין 410 אַלפּרעד עוועניו.

צו פאַרענטן א זעקס רום פולי מאָדערן הויז. אוק פלאָרס, פרענטש טירן, באַד, ניי דעקאָרירט. זיך ווענדן אין 352 קאָ־לדרעש עוועניו, טעלעפאָן 463 59.

עס איז בלויז א פראַגע פון מינוטן

אַריינצושטעלן אַן "ער" אין "דאָס אידישע וואָרט"

אייער טעלעפאָן וועט אונז דערל גרייכן אין געציילטע סעקונדן טעלעפאָנירט

52 213

און אייער "ער" וועט דערשיינען אין דער זעלביקער אויסגאַבע

באַגוצט זיך מיט די קאָלומס
— פון —
"דאָס אידישע וואָרט"
פאַר אַלע
היימישע און געשעפט
אַנגעלעגנהייטן

סייל פּאָסטערס

געמאַכט אין 24 שעה

שיין און צוציענד

ביי

"דאָס אידישע וואָרט"

מיר האָבן אַן אויסוואָל פון הונדערטער קאָטס פון די לעצטע צייכענונגען צו באַצירן די פּאָסטערס

מיר טוען די גאַנצע אַרבעט

שיקט אונז בלויז אַריין די פּרייזן פון די אַרטיקלען וועלכע איר ווילט אַרויס־שטעלן אויפן סייל — און מיר טוען שוין פאַר אייך דאָס איבעריקע

שרייבט אין וועלכער שפּראַך איר ווילט צו

THE ISRAELITE PRESS LIMITED
165 Selkirk Ave. Phones: 52 213 - 55 409